

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Ч. 3 (10)

ТОРОНТО

1966

Редакційна колегія:

Головний редактор: пл. сен. Юрій Пясецький; **члени:** пл. сен. Осип Бойчук, пл. сен. Орест Гаврилюк, пл. сен. Яро Гладкий, пл. сен. Роман Голод, пл. сен. Ольга Кузьмович, пл. сен. Любомир Онишкевич, пл. сен. Володимир Савчак, ст. пл. Данило Струк.

Адміністратор: пл. сен. Омелян Тарнавський

ЗМІСТ

Редакційна — Унікальний ювілей	1
Юрій Старосольський — Символи Софії і Юра	3
** — Українська виховна система	4
Петро Віланюк — До проблемати української молоді в світлі Христової віри	12
Осип Бойчук — Основне питання	17
Андрій Качор — Небезпека зматеріалізування пластового руху	21
Леся Храплива — "Забуйте українську мову"	25
Рута Вітанович-Галібей — Проблеми новацького віку в країнах нашого поселення	28
Роман Сенчук — Проблема дозвілля	31
Петро Саварин — Місце Пласту в структурі громадського життя	35
Михайло Важаєвський — Пластун — громадський діяч	41
** — З діяльності ГПБ у підготові конгресу	44
** — "Пластовий конгрес уже розпочався"	46
Володимир Савчак — Вибрана бібліографія про Україну	50
Ігор Старак — Філософічні роздуми	52
Роман Мельник, Христя Еліашевська, — Зміст старшопластунської діяльності (панельні доповіді)	54
Модест Цмоць	
Данило Струк — Хворий УСП	62
** — Резолюції 6-го крайового з'їзду УСП в Канаді	65

Знімка Основоположника Пласту виконана в фотографічному ательє Поллінгер, Відень, Альтанштрассе, 27 травня 1966 року.

Дещо про авторів цього числа — дивись 3-тя і 4-та сторінка обкладинки.

Статті підписані прізвищем, псевдонімом або ініціалами авторів, висловлюють їх власні погляди, які не завжди мусять покриватися з поглядами редакції чи головного пластового проводу.

Річна передплата: США і Канада — 5 дол., Австралія — 1.10.0, Австрія — 90 шіл., Аргентина — 250 пез., Бразилія — 200 кр., Великобританія — 1.0.0, Німеччина — 10 н. м., Франція — 15 фр. Ціна одного числа в США і Канаді \$1.25.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
Jurij Piasecky,
375 Ellis Pk. Rd.
Toronto 3, Ont., Canada

АДРЕСА АДМІНІСТРАЦІЇ:
Plastovy Shliakh, Magazine
2199 Bloor Street West
Toronto 9, Ont., Canada

PLASTOVY SHLIAKH — a Ukrainian Quarterly Magazine, published by PLAST — Ukrainian Youth Ass'n, 2199 Bloor Street West, Toronto 9, Ontario, Canada
Authorized as second class mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash.

ОСТАННІЙ РАЗ ВИСИЛАЄМО

наш журнал на всі відомі нам адреси пластових сеньйорів і старших пластунів (-ок)!

● Чергове (4-те) число “Пластового Шляху” вишлемо лише тим, що заплатять передплату. ● Тим усім, що вже заплатили досі передплату на 1966 р. — 5.00, а зокрема жертводавцям на пресфонд шире дякуємо за їх підтримку. ● Усіх тих, що досі ще не виконали свого обов'язку,

ПРОХАЄМО ЗНОВУ:

1. Перешліть передплату на 1966 р. — 5.00 дол.!
2. Привітайте “Пластовий Шлях” пожертвою на пресфонд!
3. Приєднайте “Пластовому Шляхові” одного передплатника!

ЯКЩО НЕ БАЖАЄТЕ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ

“Пластового Шляху”, просимо нас про це повідомити і вислати нам \$3.75 за перші три числа або нам їх повернути, щоб не наражати наше пластове видання на зайву страту.

АДМІНІСТРАЦІЯ “ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ”

Прохаємо виповнити другу сторінку цього листка!

Будьте ПЕРЕДплатником, а не ПІСЛЯплатником «Пластового Шляху»! Тому ЩЕ НИНІ вишліть 5.00 дол. — передплату на 1966 рік.

ПРОХАЄМО ВАС

1. Перешліть негайно передплату на 1966 р. — \$5.00!
2. Привітайте «Пластовий Шлях» пожертвою на пресфонд!
3. Приєднайте «Пластовому Шляхові одного передплатника!

(виповнити й вислати до адміністрації "Пластового Шляху")

PLASTOVY SHLIAKH MAGAZINE

2199 Bloor St. West , дня
Toronto 9, Ont., Canada (місцевість)

Оцим замовляю «Пластовий Шлях», який прошу вислати нз
адресу (подати по-англійському):

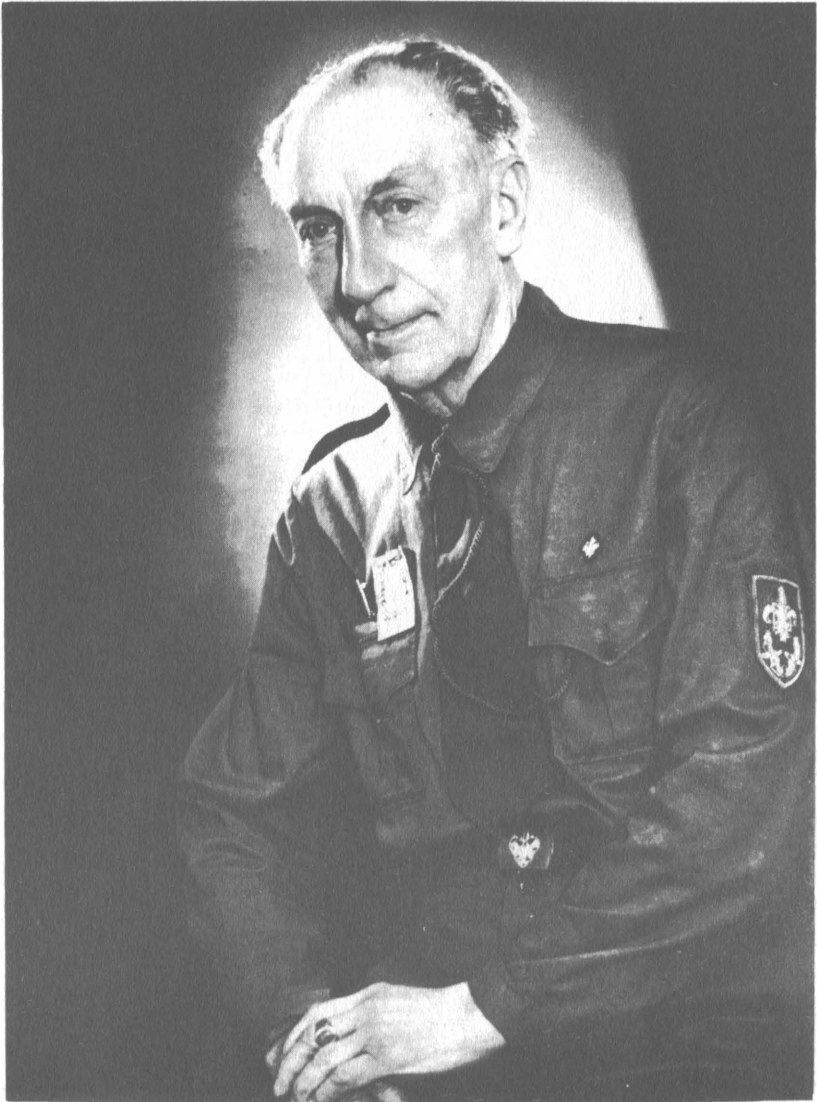
і пересилаю річну передплату на 1966 р. 5.00 дол
на пресфонд дол.
Разом дол

.....
(ім'я і прізвище)

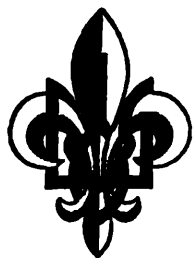
.....
(адреса по-англійському)
.....

Будьте ПЕРЕДплатником, а не ПІСЛЯплатником
«Пластового Шляху»! Тому ПЕШЕ НИНІ вишліть
5.00 дол. — передплату на 1966 рік.

Alfred Langemann

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Число 3 (10)

Торонто — Канада

Листопад 1966

УНІКАЛЬНИЙ ЮВІЛЕЙ

Здається, немає між українськими організаціями ніякої такої щасливої, як Пласт, що в половині шостого десятиліття власного існування може скласти почесний салют своєму Основоположникові, ідеологові і духовому батькові у вісімдесяту річницю Його народження.

Від перших початків пластового руху, в долі і недолі цієї покликаної Ним до життя організації, Він завжди був і є з молоддю і її пресводом. Завжди, аж по нинішній день, вимагає СИЛИ, КРАСИ, ОБЕРЕЖНОСТІ і БИСТРОТИ в наших діях, радіє успіхами, дораджує і остерігає в час небезпек та труднощів, боліє нашими невдачами, слабостями чи недосконаlostями.

Цей унікальний ювілей — не тільки наш внутрішній, пластовий. День 9 серпня 1966 року — це день, в якому українська спільнота — святково й одверто у діаспорі, а тихою згадкою на рідній землі — вітатиме Мужа, що на базі світового скавтського руху створив своєрідну, українську концепцію громадського патріотичного самовиховання молоді. Вона прийнялася, як здорове зерно, кинуте у родючий чорнозем рідного краю.

Впродовж трьох десятирок літ, без уваги на непригожі, нераз, здавалося б, непоборні умовини, виростили на рідній землі нові й нові ряди молоді, яку Він хотів бачити «квітлом і красою України», її «новим людом». За її ростом слідкувало увесь той час Його дбайливе око і батьківське серце.

Три головні обов'язки пластуна, пластовий закон і увесь «пластовий устав», які Він, немов новітні скрижалі, передав нам у своєму творі «Життя в Пласті» і інших працях та доповідях, стали життєвим фундаментом пластового молодого покоління.

Сотні і тисячі «нового люду» гартували силу «і духа і тіла», щоб український народ «вольним, могутнім зростав». Вони включались у різні ділянки громадської праці, не лякаючись навіть найважчих служб

і жертв у час героїчного, хоч і несильного змагу народу за справедливе людське право, здавалося б, самозрозуміле для кожної людини і кожної нації у світі.

Гураган 2-ої світової війни розкинув Його учнів по різних континентах і країнах світу. Але зерно Його науки понесли ці учні і учні його учнів заховане у глибині сердець і стали сіяти його серед рідної молоді у гостинних, хоч і не рідних країнах нового поселення.

І падає це зерно, як у євангельській притчі: поміж каміння великоміських масивів, у густий бур'ян суперечних ідеологій та безідейного довілля, але й трапляє на пригожий ґрунт і тепло українських родин і громад, свідомих важливості збереження душі молоді — душі народу.

І ось уже два десятиліття ростуть і пробиваються молоді рослини через, здавалося б, всезаглушуючий гущавник, акліматизуються до нових, непригожих умов і розвиваються, на диво тим теоретикам, що проповідували всесильність і непоборність «незмінних соціальних процесів» і пророкували нашим зусиллям скоростигний кінець.

Пласт як організація і велика частина молоді, що мала змогу правильно пройти його виховний і самовиховний процес, бережуть досі зерно Добра, Правди і Краси, вірності прадідівській Вірі і рідній Нації чистим і здоровим — з думкою виростати його тут і засіяти його колись наново там, де молох матеріалізму знівечив його розквіт.

Найближчий пластовий конгрес збереться на те, щоб перевірити і усучаснити зміст і засоби виховання, намітити і насталити модерну духову зброю, пригожу для оборони перед напором шкідливих явищ і ідеологій. Здорові духом учні і учні учнів Великого Вчителя бистрим зором і свіжим умом будуть намагатися проаналізувати дотеперішній стан, осягти і помилки, шукати щирих союзників, усвідомити труднощі і небезпеки. Але ціль та ідейні заложення Основоположника залишаться незмінними, бо інакше ми не мали б ніякого морального права на назву організації ПЛАСТ, яку Він їй надав разом із цими великими цінностями.

У всіх країнах світу, де впало зерно пластової ідеї, святкуватимуть наші подруги і друзі цьогорічний ювілей нашого дорогого Дрота. У столиці Австрії, країні Його теперішнього перебування, заходами Крайової Пластової Організації в Німеччині відбудуться святкові імпрези, появляться ювілейні видання, намічені з цієї нагоди.

Та найкращим ювілейним подарунком Дротові у цей святковий день буде, коли всі ми, Його учні і молодші покоління пластових провідників та всього дозрілого віком пластового активу, доведемо діловим і поважним підходом до проблем найближчого конгресу, згідливістю, жертвовною працею серед молоді та справжнім пластовим стилем у нашому щоденному житті, що Його зерно прийнялось, закоренилось і зберігається у наших серцях таким чистим і здоровим, яким Він кинув його тому 55 років у душі молоді на рідній землиці.

Тоді буде втішатися Його радісна і впевнена думка, що Пласт існуватиме і виконуватиме свою роллю і тут у діяспорі і колись там на рідній землі ще довгі-довгі роки, а то й століття.

СИМВОЛИ СОФІЇ І ЮРА

(Роздуми про наступний пластовий конгрес)

...«бо Пласт є втіленням всеукраїнського єднання навколо спільного для нас усіх українців ідеалу — Самостійної, Соборної України».

(З привіту бл. п. Президента УНР Андрія Лівіцького першому пластовому конгресові 1948 року.)

Тільки світла, велика мета виправдує існування Пласту і наші зусилля для нього.

Тільки розумний, реалістичний, практично успішний шлях і такі ж виходні засоби виправдують ставлення великої мети.

Інакше одно й друге буде абстракцією. Пластун є мрійником, і цього він не заперечує і не соромиться. Навпаки, він вірить, що це підіймає його життя ближче до вершин. Але він — не абстрактний мрійник: його уява Волі і Справедливості, Добра і Краси — це уява конкретних, уловних, здійснених ідеалів. Тому він може вірити в них, хотіти їх і прямувати до них.

Здається мені, що в тому аспекті символи св. Софії і св. Юра, що ми їх поставили на першому пластовому конгресі, промовляють до нас особливою вимовою. Вони так само важливі сьогодні, як були в 1948 році і будуть у майбутньому.

Це не замки чи твердині, не золотий колос чи цвітучий сад, не меч і не писанка, а два Божі храми промовляють їхніми іменами. Бо на чолі наших ідей стоїть служба Богові.

Свята Софія в Києві і святий Юр у Львові — це для нас символи єдності і рівності обох наших головних віровизнань, а далі соборності всіх наших земель — українських земель.

Софія і Юр, хоч собори, це теж символи нашої державної величі, національних і культурних традицій, національних і державницьких ідей. Умурах св. Софії, у словах, що линули зі св. Юра, завжди втілювалися наші історичні ідеали.

Софія — свята мудрість і Юр — святий лицар — теж прекрасні символи пластового шляху і нашої виховної системи. Юрій, наш патрон, це гой “лицар білий”, що своє життя посвятив боротьбі зі злом і за ідею Добра, Справедливості і помочі другим, жертвовності і відваги та лицарської “чесної гри”. Софія каже мудрий шлях вибирати, доцільні засоби стосувати, щоб здобути успіхи в змаганнях; каже нам бути бистрими, обережними, сильними тілом і духом та вмінням, бути характерними, пильними, точними й ошадними, бо це мудрі, доцільні прикмети.

Тож здається мені, що саме з позицій Софії і Юра ми можемо шукати розв'язки наших нових проблем, що перед нами і вимагають наших розумних і відповідальних рішень.

Це буде наперед ясне окреслення наших вселюдських і українських цілей — незмінних і твердих у принципі, як ті, що за них у бій ішов "білий лицар". Може, тепер вони вимагатимуть нових дефініцій (дефініція ніколи не змінює, але вияснює ціль), нового образу, щоб ясно було його видно з віддалі нових наших місць постою чи поселення, з нового життєвого і виховного середовища.

І буде це теж шукання розв'язки напрямних наших з погляду Софії — святої Мудрости. А це значить, я певний — бачення і оцінення практики життя та життєвих реальностей, що існують, а яких не можна ігнорувати або заперечувати, бо вони — це життя; а ми, пластуни, живемо й будемо в майбутності жити цим життям.

(За "Листами до Братів Фаміліянтів" ч. 75.)

У ВІЧНОМУ ШУКАННІ ВЗІІ

УКРАЇНСЬКА ВИХОВНА СИСТЕМА

Над чим працює комісія для створення проекту Української Виховної Системи. Сесія для справ українського дошкільця. Створення Ради Дошкільця.

Праця над проектом

Основна українська національна субстанція, що живе на українських землях чи на примусовому переселенні поза ними, але в межах СРСР, не може розвивати ні передавати молодшому поколінню своїх справжніх, вартісних духових надбань і скріплювати національне почуття української спільноти в Україні і поза нею.

Тому на українську спільноту у вільному світі покладена відповідальність за те, щоб справжні, незфальшовані культурні вартості, що їх український нарід придбав упродовж свого існування, виявляти, удосконалювати і передавати новим поколінням. Це можна осягнути тільки при співдії за обдуманим пляном усіх чинників суспільного життя. Вони мали б обов'язок організувати доцільні, свідомі виховні дії, стосуючи форми, які цьому процесові пособляли б.

Справа не в механічно накиненому шаблоні для одиниць, установ, організацій, але в чітко визначених і навітлених основних суттєвих для української культури й духовості вартостях, які через глибший зв'язок з українством дали б тверді основи життя нашої спільноти.

Відповідальність за такий плян лежить на цілій спільноті, але в першу чергу на українських виховниках-педагогах. Тому Об'єднання Українських Педагогів у Канаді, до якого долучились теж делегати Шкільної Ради УККА, на 3-ій Педагогічній Конференції в Торонті в 1958 р. покли-

кало окрему КОМІСІЮ, завданням якої є підготувати проект УКРАЇНСЬКОЇ ВИХОВНОЇ СИСТЕМИ, а саме — УЗГІДНИТИ РЯД ПОНЯТЬ і намітити плян СКООРДИНОВАНОЇ ДІЇ в душі найважливіших для української спільноти потреб і завдань.

Комісія УВС опрацювала схему виховної системи і продовжує працю над її темами. Опрацьовують їх поодинокі компетентні особи, а конференції і сесії, спеціально організовані комісією, їх працю унапрямують і координують.

У склад цієї комісії входить дванадцять педагогів з Канади і США. Остаточний проект виховної системи буде розісланий усім центральним українським установам у вільному світі. Зацікавлені утанови, ознайомившись із цим проектом, мали б підготуватись до дискусії і остаточно прийняти його на виховному конгресі у рамках плянованого світового конгресу українців у вільному світі.

Сесія для справ української культури

Щоб праці над проектом виховної системи забезпечити тривкі основи, комісія УВС улаштувала в березні 1964 р. в Торонті сесію для справ української культури, на якій 9 науковців і культурних діячів у своїх доповідях з'ясували під різними аспектами СУТЬ і СВОЕРІДНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ.

Прочитано такі доповіді:

1. **Технологічна цивілізація**
проф. д-р О. Кульчицький, проректор УВУ, Мюнхен.
2. **Національна матеріальна культура**
д-р Б. Стебельський, голова УСОМ Канади, Торонто.
3. **Національна духовна культура**
д-р М. Антонович, Монреал.
4. **Національна соціальна культура**
проф. С. Крашенінніков, Філадельфія.
5. **Суть української культури і українська культура в діаспорі**
проф. В. Голубничий, М. А., Нью-Йорк.
6. **Українська культура і українська виховна система**
проф. д-р Е. Жарський, Нью-Йорк.
7. **Суспільно-національна функція культури в діаспорі**
проф. д-р К. Біда, Оттава.
8. **Українська культура в контактах**
проф. д-р Я. Рудницький, Вінніпег.
9. **Проблеми національної культури і методи її усуспільнення**
д-р М. Кушнір, Вашингтон.

Ствердження цієї сесії, які становлять основу для програм поодиноких тем, зібрані у 32-ох точках, а саме:

1. Слово "культура" означає досконалення світу довкола нас і світу в нас самих, творення і плекання цінностей духового й матеріально-го характеру. (ЕУ, т. II, ст. 694).

2. Культура виникає з потреб людини. Психологічно-інтелектуальна функція культури дати людині зміст життя через

- а) самовизначення себе і своєї приналежності,
- б) збагачення психіки та оформлення як індивідуальність,
- в) задоволення духових потреб,
- г) змогу творити й помножати культуру,
- г) різноманітність і кольоритність культур людства.

3. Культура є одночасно індивідуальною і суспільною потребою, є продуктом індивіда і суспільства.

4. Культура з природи динамічна, переходить неминучі зміни в часі і просторі, а процес її еволюції — і спонтанний, і політичний: вплив чужих культур, асимілювання чужих елементів, виживання одних і відмирання інших елементів тощо. Але ніколи зміна не означає загибелі культури.

5. Технологічна цивілізація у таких своїх виявах, як місто, машина і маса, зміцнює мислення і волю коштам квалітативного сприймання світу і почувань, елімінує унутрішнення людини, деградує вартості, отже — загрожує культурі, зокрема німецького, емоційного типу, як українська культура.

6. У своїй суті культура має завжди національний характер — вона є проявом духового життя народу.

7. Онтологічна суть кожної культури полягає у свідомому визначенні її приналежності її носіями і творцями, а не в окремих специфічних рисах чи прикметах її.

8. Українська національна культура є нею постільки й доти, поскільки й доки люди, що є українцями, уважають її своєю чи інші її так звать. Тобто, кожночасна культура української нації і є українською культурою.

9. Українська національна культура — це знання всього того найкращого й найпотрібнішого, що було створене українцями і що передається як національна спадщина з покоління до покоління та що постійно потребує свого дальшого досконалення й розвитку.

10. Українська культура належить до найстаріших культур в Європі, а український народ є автохтоном на своїй землі і носієм та творцем оригінальної, самобутньої культури, що формувалася кілька тисячоліть. Катастрофи, викликувані тиском сусідів, не знищили праукраїнської культури ані ахтохтонного населення.

11. У сучасній українській культурі історично нашарувалися її складові елементи: до-індоевропейські, індоевропейські, протослов'янські, балканські, іранські, алтайські, греко-римські, германські, візантійські, західноєвропейські, польські та російські. Українська культура абсорбувала й асимілювала усі ці елементи.

12. Кожна з національних духових культур, крім подібностей із сусідніми, має і свої особливості, які визначають її як окрему національну культуру.

13. Окремішність культури не означає її вищости чи нижчости. Мова може бути тільки про відмінність.

14. Національна духовна культура розвивається на базі народньої духової культури та обіймає всі вияви духового життя нації, як, наприклад, мова, музика, вірування, релігія, світогляд, освіта.

15. Політичне поневолення припиняє розвиток культури, але не руйнує її, хіба у випадку знищення національної субстанції фізично чи насильною денационалізацією.

В нормальних умовах (тобто не в умовах насильницької асиміляційної політики або при малочисельності культурної меншости) культури не зливаються, а навпаки диференціюються.

16. Кожна культура, хоч і збагачує своїх носіїв, однак з природи обмежена у своїх можливостях, а тому у її носіїв у зустрічі з іншими культурами виникає природна тенденція асимілювати їх.

17. Асиміляція є завжди переходом з одної національної до іншої національної культури. Вселюдська, наднаціональна культура — це абстракція. Всі агрегатні культури (наприклад, західня, орієнтальна тощо) національно зрізничковані.

18. Добровільна і свідомо асиміляція відбувається не з об'єктивних причин, а через суб'єктивне бажання, зроджене з недостатнього знання власної культури, або чужої, або обох, з комплексу меншевартости. Він зокрема властивий культурно обмеженим людям невеликої освіти.

19. Тільки сприйняття одним з партнерів світогляду другого партнера як вищого робить провес асиміляції цілковито можливим (проф. І. Шевченко).

20. Людина може протиставитися асиміляції, зрозумівши, що асиміляція не тільки здобуток, а й утрата, що чужі культури функціонально не кращі від рідної, що вартість культур суб'єктивна з погляду їх носіїв, бо всі культури якісно рівновартісні.

21. З погляду української культури знання рідної мови необхідне, бо мова — ключ до існуючої культури і без мови не можна нею користуватися ані її розвивати. Врешті, за новітніми гіпотезами, знання і вживання мови є тісно пов'язане з способом мислення та світоглядом людей різних культур.

22. З тієї ж причини писана й читана мова важливіша від розмовної, але занепадає швидше. Збереження писемної мови (читання) це відкриті двері до пізнання національної культури і збереження національної свідомости.

23. Перед українським громадянством у діаспорі лежить завдання продовжувати свої культурні традиції, розвивати їх, підносити вартість української культури, познайомлювати з нею докочилинній світ, а зокрема передавати її новим поколінням.

24. Такий процес стане можливим через унапрявлення виховної дії і свідоме спрямування праці всіх чинників культурного життя в бажаному напрямі. З цього випливає потреба в українській виховній системі.

25. Центральним завданням української виховної системи є переконливо й систематично усувати всі можливі елементи комплексу меншевартості.

26. На чоло висувається роля українознавчого шкільництва.

27. Щоб протидіяти почуттю меншевартості молоді, треба порівняльною методою вирівнювати культурні комплекси. Це можуть робити вчителі з повним знанням мови і культури оточення. При тому треба:

- зображати Україну як невідсталу щодо цивілізації;
- уникати ідеалізації села і його побуту, а підкреслювати модерність цивілізації сучасної України;
- не перебільшувати ваги народної культури (фолкльор, етнографія);
- класти наголос на класичності і розвинутості української культури (порівнювати з чужими літературу, мистецтво тощо), підкреслюючи оригінальність;
- при навчанні історії не класти наголосу на козацьку чи іншу романтику, а на аналізу історичних процесів.

28. Тому що серед людей з більшою освітою відсоток національно свідомих і культурно творчих є значно вищий, ніж серед людей з меншою освітою, слід змагати, щоб чисельно зростала українська інтелігенція з вищою освітою. Обов'язок дбати про це (напр., підтримка науковцям, стипендії студентам тощо) лежить на цілому суспільстві. Тому слід розбудовувати українську економічну базу, бо її брак поважно послаблює і позиції української культури.

29. Людина, що через знання мов (мова є точним мірилом наших знань) має доступ до кількох культур, не асимілюється. Напр., знання третьої мови робить асиміляцію безсенсовною хочби тим, що є можливість асимілюватися у дві різні культури.

30. Піднесення освіти батьків і опанування ними чужої мови (чи чужих мов) протидіє почуттю їх власної меншевартості і тим запобігає асиміляції їхніх дітей. Діти асимілюються швидше, коли батьки не знають мови довколишнього суспільства та школи і коли в них низька освіта.

31. Для протидії асиміляції важливе розвинуте культурне життя, отже, збереження літератури, мистецтва, науки, а зокрема українознавства.

32. Дивлячись на нашу культуру як на засіб досконалення життя, розвиваймо її і зберігаймо найцінніші її елементи. Цим ми даємо відповідь наступним поколінням, нащо і їм варто зберігати цю культуру і приналежати до неї.

Сесія для справ українського дошкільця

Заходом Комісії УВС і Виховної Референтури СФУЖО відбулася в Торонті 15 і 16 травня 1965 р. сесія для справ українського дошкільця.

Сесією проводила президія в складі: мгр. З. Зелений — голова комісії УВС, мгр. І. Пеленська — делегат СФУЖО і Шкільної Ради УККА, К. Паліїв — секретар комісії УВС.

В сесії взяло участь 73 особи, в тому 18 делегатів установ і 55 гостей.

На сесії виголошено такі доповіді:

Роля дитячого садка як виховного чинника — д-р І. Головінський,
Теоретичні основи для опанування мовних спроможностей — д-р

Б. Салабан,

Модерні вимоги програм дитячих садків — Б. Мончак,

Річна програма ручних занять — Н. Лукіянович,

Виховне значення іграшок — Х. Турченко,

Спів і музика в дитячих садках — О. Бризгун-Соколик,

Співпраця батьків — мгр. М. А. Щука.

Доповідачі висунули такі тези:

1). Наші діти — це майбутнє не лише батьків, але теж української спільноти і держави, у якій вони живуть. Вони наша перша відповідальність, обов'язок і найбільша цінність. Тому в нашому родинному і громадському житті відношення до проблем, зв'язаних з морально-релігійним, національним, суспільним і індивідуальним розвитком кожної дитини, висувається на передове місце.

2). Довкілля і переживання дитини дошкільного віку мають дуже великий і значний вплив на її майбутнє світосприймання, а перші враження визначають часто напрям зацікавлень і життєвий шлях людини. Тому проблема дошкільця у системі виховання української дітвори — це одна з підставових ділянок.

3). Діти до 8-9 років життя найбільш здатні засвоювати інші мови, крім матірньої.

З огляду на психічні спроможності дитини основною і кінцевою вимогою для цього процесу є чітке і консеквентне розмежування осіб, місць та середовищ, що є пов'язані з даною мовою.

У слід за цим логічним і самозрозумілим завданням батьківського дому і навчальних та виховних інституцій є потреба дотримуватись дбайливо цих основних вимог.

4). Програма і форми українського дошкільця повинні спиратись на традиції українського дошкільного руху та на сучасних вимогах дошкільного виховання.

5). Модерна педагогіка вважає, що дитина дошкільного віку розвиває своє знання та вмільсть п'ятьма змислами і активною участю у заняттях. Тому ручні роботи — заняття є дуже важливим засобом для досягнення тих цілей.

У програмі дошкільного виховання української дитини слід брати до уваги, крім вимог і рівня сучасних дошкільних програм, знання української мови та культури і відповідним підходом розбуджувати до них любов та прив'язання.

Під цим саме оглядом слід розпрацювати програму ручних зайнять, з пристосуванням її до ступеня розвитку пересічної дитини даної вікової групи. Плян цієї програми слід будувати за календарем українських церковних, національних і побутових свят.

6). Іграшка — це виховний засіб, який впливає на дитину ще перед такими засобами, як книжка, платівка чи фільм. Тому добір іграшок, які корисно впливають на розвиток дитини, є дуже важливим завданням батьків та дошкільних працівників.

Якщо хочемо виховати в наших дітей прив'язання до рідної мови, рідного мистецтва чи культури в загальному, мусимо в найраньшому віці дати українській дитині відповідну українську іграшку.

7). Модерне шкільництво вважає музику konieczністю для всіх, а не люксом для вибраних одиниць. Тому музика стала предметом навчання у школах і передшкільлі, і тим самим треба їй приділити належне місце в програмі українського дошкільля.

Основою музичних зайнять у дитячих садках і світличках повинна бути українська народня і мистецька дитяча пісня, яка, як і матірня мова дитини, є їй найближчою.

Конференція представників

В суботу 15 травня увечері відбулася конференція представників Комісії УВС і СФУЖО, делегатів установ і працівників дошкільля, разом 20 осіб. На конференції обговорено створення Ради Дошкільля, тобто постійної координаційної установи, а теж подано інформацію про підготову посібника для дошкільнят, над яким уже довгий час працює п. М. Зявадівська.

Ствердження сесії для справ українського дошкільля

Заслухавши доповідей, тез і звіту з конференції, учасники сесії стверджують, що українське дошкільля як складовий чинник виховної системи творить основу для релігійного і національного виховання української дітвори і першу важливу підбудову для її української освіти.

Тому учасники сесії:

1). Закликають установи й організації, зокрема жіночі, які мають відношення до дітвори і молоді, поширити організаційну сітку українських дошкільних установ різного типу (садків, світличок, півосель), можливих і відповідних до даних умов, як теж плекати мистецтво, обрядове й товариське життя українських малят.

2). Звертаються до працівників дошкільля поглиблювати працю в дошкільних установах і, згідно з традицією українського дошкільного руху, наповняти її українським змістом та підносити фаховий рівень, збагачуючи їх відповідними методичними засобами.

3). Закликають українських батьків співпрацювати тісно з дошкільними інституціями на відтинку дошкільля, які мають на увазі добро їхніх дітей.

4). Беручи до уваги великі педагогічні і технічні вимоги, які ставить сучасне дошкільне виховання до його опікунів, організаторів і працівників, звертається до українського громадянства із закликом дати дошкільній діяльності відповідну фінансову, моральну й матеріальну підтримку.

5). Прямуючи до координації праці в дошкільній діяльності, ухвалили:

А. Покликати до життя РАДУ ДОШКІЛЛЯ, постійну статутову установу, яку творять:

а) представник Комісії УВС чи установи, яка на її місце в майбутньому буде створена,

б) представник СФУЖО,

в) представники-делегати крайових централей Австралії, Аргентини, Бразилії, Бельгії, Великобританії, Канади, Німеччини, США і Франції.

Завдання Ради Дошкілля:

а) допомагати установам і організаціям, які ведуть працю на відтинку дошкілля,

б) координувати дію українських дошкільних установ,

в) ширити розуміння ваги дошкільного виховання серед українського громадянства,

г) інформувати українську спільноту в Україні і поза нею про дошкільну виховну проблему.

г) опрацьовувати матеріали та посібники, потрібні для установ, організацій і батьків, які ведуть плянову працю над вихованням дошкільної дітвори.

Головою Ради Дошкілля є на зміну після дворічної каденції делегат-представник Комісії УВС або СФУЖО.

Місцем осідку Ради Дошкілля в першій каденції є Торонто, місце осідку Комісії УВС.

Рада Дошкілля покликає комісії окремого призначення, складені з фахівців даних ділянок.

Зв'язок Ради Дошкілля з поодинокими країнами ведеться через центральні крайові установи-представництва, Шкільні Ради, з одночасним інформуванням складових організацій СФУЖО через його представника в Раді Дошкілля.

Б. Покликання до життя ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ДОШКІЛЛЯ, яке, як професійна, автономна установа до часу устійнення схеми організаційної побудови українського виховно-шкільного сектора буде наразі пов'язане з Радою Дошкілля.

Комісія для виготовлення проєкту УВС відбула 4 і 5 червня н. р. сесію для справ молоді і плянує відбутися сесію для виховних жіночих справ. Тоді проєкт був би викінчений і представлений до дискусії та апробати на Світовому Конгресі Вільних Українців. До цієї комісії увіходять: проф. д-р В. Архимович, проф. д-р К. Біда, проф. д-р М. Дольницький, проф. д-р Е. Жарський, мгр. Зенон Зелений, проф. д-р К. Кисілевський, п. Ц. Паліів, п. Іванна Петрів, проф. д-р Я. Рудницький, інсп. І. Стецник, проф. д-р В. Стецюк і дир. І. Сточанський. (З матеріалів президії комісії УВС.)

ДО ПРОБЛЕМАТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В СВІТЛІ ХРИСТОВОЇ ВІРИ

До загальної теми “Проблематика української dorостаючої молоді” я додав “у світлі Христової віри” для точного визначення богословського аспекту, під яким прагну цю тему розглянути. Коли б я визначив цей особливий аспект терміном “у світлі християнської моралі та етики”, або “у світлі християнських морально-етичних засад”, я не міг би висловити того, що хочу сказати. Поперше, тому, що можна розглядати та реалізувати на філософській, соціальній чи політичній площині морально-етичні цінності та заложення науки Христа, не будши християнином, тобто не будши охопленим повнотою ласки Христової віри.

А якраз до розгляду і реалізації християнських засад та цінностей мають прямувати християни у відношенні до нехристиянського світу. З другого боку, можна свідомо чи підсвідомо старатися здійснити деякі християнські засади та цінності — рівність, справедливість, свободу, — послуговуючись антихристиянськими філософськими принципами і власне заперечуючи християнство, як це зробив, напр., Карл Маркс.

Не вживаю також термінів “релігія” чи “релігійність”, бо їх тепер часто надживають. Ними звичайно окреслюють точно визначений збір наук богословського, філософського, а то й мітологічного характеру, або також збір етичних, обрядових, церковно-правних і т. п. приписів, які в ефекті показуються нездійсненими, недосяжними та абстрактними в житті. У крайньому випадку виведені із цих залогень практики так абсорбують деяких людей, що доводиться говорити про касти “книжників і фарисеїв Нового Завіту”. Вони умертвлюють Боже Слово, а замінюють його своїми практиками, піднісши їх до цінності ідола. Якщо б хтось так розумів релігію, тоді легко звести такі цінності, як Святе Письмо і Священне Передання, а головне живу Христову віру до антирелігійних феноменів.

Старше українське покоління мусить духово перетворитися і скрипитися у правдивій Христовій вірі, щоб словом і ділом засвідчити перед своєю молоддю, що Христова віра — це не звичайний збір вірувань, догм, морально-етичних засад і приписів, це не тільки розумове пізнання і визнання їх, це також не саме намагання застосувати все у практичному житті, але що це насамперед цілковито нова дійсність: дійсність надприродна і животворна, яка охоплює всю людину, з усіма її конкретними виявами.

Ця дійсність охоплює всю спільноту віруючих людей. Вона є фундаментом, на якому унаймається весь зміст життя, проникненого надприродною благодаттю, з Христом та в Христі і в Святому Дусі, на шляху до Бога Отця. Все віруюче українське суспільство має закріпити в собі якраз непохитну свідомість цієї дійсності, яка дає можливість віруючим бути причасниками таїнственного життя триєдиного Бога і бути

спроможними в особистій зустрічі єднатися з триособовим Богом. Це якраз визначає наш богословський підхід до ряду вибраних, важливих та складних питань.

ТІЛО ХРИСТІЯНИНА І ОСВЯЧЕНИЙ КОСМОС

Великим непорозумінням у сприйнятті християнства, а то й його неміччю, без уваги на всілякі зусилля та заходи виправити ці недостачі, був його негативізм у відношенні до тіла і матерії взагалі. Або інакше — перенаголошення душевного та духового елементів як твору Божих рук. Таке перенаголошення допровадило у висліді до викривленої перспективи про людину як цілість і про сотворену дійсність. Сталося це в наслідок довгих процесів упродовж століть, під впливом всіляких богословських течій та неоплатонських філософських ідей, бо таке розуміння не належить до чистої євангельської істини.

У висліді перенаголошення елементів душі та духа дійшло до однобічного знецінення тіла та матерії. І, що більше, практичним вислідом створився суворий поділ людини на душу і тіло. Затратилася на горизонті людина як ціла істота, а з'явилися її складники — душа і тіло. Проповідувано про гідність душі, а засуджувало тіло як гіршу частину людини, як джерело всіх низьких, тваринних інстинктів і гонів, що боряться постійно проти душі.

Ці всі інстинкти та гони потрактовано виключно і поспішно як зло саме в собі та означено їх грішні вияви. До цього долучилося вчення про спасіння душі, хоча Христос чогось подібного і в такій виключній формі не проповідував, а з подивугідною твердістю та святочністю голосив правду про воскресіння мертвих, отже правду про таїнственне відродження всієї людини, у своїй повній душевній і тілесній структурі, у надприродній і божественній сфері буття, життя і любови трієдиного Бога.

Таке негативне ставлення до тіла і матерії характеризувало донедавна всю християнську родину, в усьому її зрізничкуванні. Воно, на жаль, характеризує й досі нашу церкву, яка має бути найважливішим чинником у формуванні думок і в усьому житті молоді. Це таки парадокс, що рпарі з тим наша церква, на практиці, зовсім не цурається матерії, хоч би у формі втечі від матеріальних дібр, а про євангельську вбогість не дуже клопочеться.

З другого ж боку, наша молодь живе у світі, де поза церковними мурами легко забувається про душу і духові вартості, а то й свідомо нехтується ними. Усім нам добре відомо, як це виглядає в дійсності, і тому не зупиняюся, щоб ілюструвати справжній стан.

У висліді такого дуалізму у своєму оточенні наша молодь стоїть перед нерозв'язаною і навіть неможливою до розв'язання її власними спроможностями проблемою. У світі, в якому молодь живе і з ним на кожному кроці зустрічається, голосять їй, що матерія та тіло — це щось гарне, вартісне, щось, що промовляє до її естетичного зміслу. Більше

того, — це щось єдино дійсне та правдиве, і воно, як інтегральна насушна частина, належить до її особи. І це якраз головне, що ставлення церкви, з її оцінкою духовних вартостей, є для молоді незрозуміле і дивне. Від такого твердження вже легкий перехід, щоб сказати — таке ставлення невірне, навіть смішне.

Опинившись перед такою дилемою, наша молодь, у своїй більшості, іде по лінії світу. Вона захоплюється тілом і його виявами, матерією і її феноменом. Вона врешті починає їх надуживати, у тому числі також надуживає часто, Богом даний природі, творчий сексуальний гін. Порівняльно невелика частина молоді живе в традиційному негативізмі до всього тілесного чи матеріального.

Справжня розв'язка цього питання може наступити тільки тоді, коли усвідомимо собі дійсні євангельські правди про тіло, матерію і всю створену дійсність. Перед українською церквою розкривається тут велике завдання: дігнати розвиток богословського вчення про тіло, психізм, сексуалізм і матерію взагалі. Познайти з новими досягненнями богословської та філософської думки, що вже є власністю інших християнських церков, залишити традиційне вчення, сперте на негативізмі, і навчати, спираючись на нових досягненнях християнської думки, що тіло і матерія — це такі елементи створеної та освяченої дійсності. Більше того, деякі богослови сьогодні, виходячи з погляду про цілість людини, говорять про вияв цієї цілоти в різних її аспектах — душевному і тілесному. В цей спосіб підкреслюють єдність Божого твору, яким є людина, і охороняють думку перед перенаголошуванням та однобічністю.

Коротенький нарис оцього богословського вчення виглядає так: Син Божий стався людиною, або інакше — прийняв інтегральну людську природу, з душею та тілом і всіма її фізіологічними та психічними виявами, її нормальний розвиток і всі немочі, за виїнятком гріха. Він жив, помер і воскрес, і Бог Отець прославив Його в усій людській природі. Цим Він відьупив і освятив не лише людський рід, але також усю створену дійсність. Людське тіло, як частина освяченого космосу, а також частина містичного тіла Христа, це освячена і призначена до воскресіння і вічного життя дійсність. Спасається не тільки душа, але й тіло, бо людина як особа не має душу і тіло, але є душею і тілом як цілість.

Освячення надприродною ласкою огортає всю людину з усіма її виявами, душевними і тілесними, із свідомим і несвідомим, підсвідомим і надсвідомим, з усіма інстинктами та гонами, пізнавальними, чуттєвими, змисловими, розродчими і т. п. Молода людина має знати, що вона в своїй матеріальній, тілесній частині є частиною космосу, і як молода християнська людина вона несе також часткову відповідальність за його розвиток, освячення й охрищення, бо не існує грішної і проклятої створеної дійсності за своєю внутрішньою конституцією і природою, бо й не може існувати. Такий твір був би абсурдом! Це і є короткий нарис богословського фундаменту до розв'язування таких проблем, як християнський підхід до матерії, до тіла, розродчих гонів, подружжя, смерті, а також до кінцевої стадії всекосмічної еволюції.

МІСТЕРІЯ ОСОБИ

Поняття особи є суто християнським, випрацьованим на християнському ґрунті. Позахристиянський світ, що правда, прийняв це поняття, але разом з тим і спотворив. Уже сам складний розвиток цього поняття, розвиток, що в нашому часі незвичайно пошквалився, указує на його важливість. Можна говорити навіть про містерійну якість цього поняття, бо можна особа — це нерозгадана містерія буття, розумної, у собі замкненої, свобідної істоти, яка єдина може вимінюватися духовими добрами з іншими, увіходити у справжній діалог з іншими особами. Вона, особа, не тільки живе в даному оточенні, як, напр., тварина; вона живе у світі, якого сама є співтворцем.

Ця містерія-особа є носієм душі і тіла, а далі всіх дібр та атрибутів-властивостей, як ідентичність і зокрема свобода та відповідальність. В усіх цих аспектах особа є відбиткою праобразу всієї дійсности, яким є триніний Бог і воплочене Боже Слово, Син Божий. По лінії дії найвищим атрибутом особи є свобода, яка водночас є найбожественнішим даром суверенно свобідного Бога.

Крім цього, любов до себе, отже любов особи до себе самої, це найосновніша, найконечніша і найбільш виставлена на небезпеку надужиття природна інклінація-схильність. Виставлена на небезпеку якраз через свободу. Христос навчав любити ближнього свого, як себе самого. Це означає, що любов особи до себе самої має бути мірилом та нормою любови до інших; геройською любов'ю є та, якою особа любить інших більше, ніж себе саму, бо в такій любові особа виявляє схильність до трансцендентности. Середньовічна схоластика вчила правильно, що добре упорядкована любов починається від любови до себе самого.

Які проблеми виникають у зв'язку з тим у нашої молоді? З одного боку, старша українська генерація, вихована в системі тиску чужих і ворожих наїзників, а разом з тим під впливами неповних і нерозвинених богословських та філософічних учень, невірно розуміла любов до себе, не мала справжнього поняття про те, що таке особа, і почала називати багато виявів безпідставно егоїзмом. Звідти постали неправдиві і неправильні гасла, як, напр., “Не ти, не я, а ми”, якими старше покоління хотіло виховувати молодь. Вона натомість радше сприймала гасло — “Не ти, не ми, а я”. А справжньою християнською девізою життя має бути: — “І ти, і я, і ми”. В наслідок вікових зовнішніх утисків старше покоління схильне ставити себе взаємно під тиск і обмежувати свободу, щоб тим витворювати своєрідне внутрішнє напруження і скеровувати його проти загарбника. Така настава тільки винятково може допровадити до успіху, частіше вона веде до отаманщини.

З другого боку, наша сучасна молодь на чужині живе в індивідуалістичнім, егоїстичнім і ліберальнім світі, який нехтує багатьма цінностями, що не служать, безпосередньо чи посередньо, власному “я”. Тому вона схильна надуживати свою свободу. У висліді роздвоєння або, як його характеризують, дуалістичної ситуації, наша молодь може морально

занепадати. Вона відкидає тоді, або бодай підкопує, всі скали вартостей і дуже часто попадає в нігілізм, а це рівнозначне з теоретичним та практичним запереченням усіх вартостей і їх доцільності. Власне в тому криється найбільший конфлікт між старшим і молодшим поколінням українців на чужині. Одночасно саме тут розкриваються величезні завдання до виконання, зокрема за посередництвом церкви.

ПРО ЦЕРКВУ

В добі, коли свідомість церкви зосереджується над містерією мирян, ми маємо застановитись над містерією молоді Христової церкви, бо це ж нарібок, що продовжує церкву, тобто містичну приявність Христа. Тому цій молоді належить не тільки більша увага, але й гідніше місце в самій церковній структурі. Наша молодь мусить відчутти не лише матеріяльну приналежність до Христової церкви в рідній, обрядово помісній відміні, але вона має також відчутти свою співвідповідальність за її долю.

Крім цього, є конечним, щоб молодь здавала собі справу з того, що церква — це передусім сам містичний Христос, а тільки далі зовнішньо-еклезіястична структура, у склад якої входять: Христова молодь, старші миряни та ієрархія. А як виглядає насправді ситуація? Українська церква розбита на багато церков. Українці все ще релігійно не толерантні і трактують церкву не як містерію віри, але як юридично-правну та аристократично-ієрархічну інституцію для проповідування “християнських морально-етичних засад...”

Така церква робить на нашу молодь враження анахронізму, залишка середньовічного фєвдального устрою, що аж ніяк не пасує до модерної сфери технологічної цивілізації, а робить враження замираючої, плиткої та зматеріяльованої інституції, яка сама не практикує того, що проповідує. Такі неправильні і переяскравлені погляди — це сумне явище, але, на жаль, чим раз правдивіше.

Вина в тому колективна, хоч нерівномірно розкладена на різні чинники. Назву їх в такому порядку: світ довкола нас, ієрархія, старші віком миряни, молодь. Що ж нам усім робити? Треба студіювати модерну еклезіологію та історію нашої української церкви, а здобуті принципи застосувати елястично до модерних умов, притягаючи до життя в церкві нашу молодь і то на доволі відповідальні становища.

ПРО УКРАЇНСТВО У СВІТЛІ ХРИСТОВОЇ ВІРИ

Наша молодь на чужині, з природи речі, відчужується від українства і асимілюється до оточення. Причин на це багато. Одна з них культурно-соціального порядку: батьки чи діди, прибувши до нової країни поселення, опинилися на споді соціальної піраміди, не знали мови, не були здібні жити повновартісним творчим життям і послуговуватися культурними здобутками країни поселення та їх засвоювати. Вони виконували радше ролю музеїв, тобто консерваторів українства, не відчуваючи, що життя на рідних землях значно прогресує.

Українське середовище на чужині трактує незрозумілі для нього вияви в молодшого покоління як моральний розклад молоді і денациона-

лізацію. Одночасно старше покоління зосереджує свою увагу та сили на другорядні справи. Старше покоління не потрапить уже перебутиаточної метаморфози, отже, перетвориться чи відродиться духово і викоренити в себе бодай якусь частину тих елементів, що обтяжують та споганюють його українство і відштовхують та калічать нашу молодь. В нових країнах поселення ці негативні прикмети, на щастя, мають менше ґрунту для розвитку. Маю на думці обмовлювання, очорнювання, фальш у товариських та особистих стосунках, псевдополітична боротьба, релігійна нетолерантність, з'їдова, академічна, ювілейна і пам'яткова мегаломанія; практичний нахил до матеріалізму в приватному житті, із одночасними ніби духовими, але пустими фразами в громадському житті і т. п.

Розбиття української церкви, релігійна нетолерантність, невиразне, нез'ясоване, часто байдуже, а то й вороже наставлення до українства з боку великого числа представників нашої церкви, а передусім відсутність богословської підстави українського патріотизму у проповідях та духовних журналах також дуже від'ємно діють на національно-культурну свідомість нашої молоді.

Тому кінцевим завданням для всього українства на чужині є змагати до виправлення згаданих недоліків, уживати всіляких виховних засобів, а головне розпрацювати богословське розуміння українства у світлі Христової віри. Плян такої богословської основи я вже подав у моїй доповіді "Християнський надприродний світ і українство".

Осип Е. Бойчук

ОСНОВНЕ ПИТАННЯ

Часто зустрічаємо в дискусіях, а навіть у статтях погляд, що основним завданням Пласту сьогодні повинно бути збереження нашої молоді для українства. Так думають не тільки деякі позапластові кола, — цей погляд визнають і висловлюють теж часом і пластові середовища. Один курінь старших пластунок поставив собі за мету провести тезу про таке основне завдання Пласту на близькому Пластовому Конґресі.

На мою думку, цей погляд, хоч базований на добрих намірах і журбі про майбутнє, не є вислідом докладної застанови.

Який є зміст завдання: "зберегти молодь для українства"? Думаю, що коли молода людина говорить і читає по-українськи, знає загально про Україну в минулому й тепер, відчуває свою приналежність до українського народу, — то вона "збережена для українства".

Пласт був заснований і його основні завдання були з'ясовані 55 років тому в Україні. В тому часі й місці проблема збереження нашої молоді для українства не існувала в сьогоднішньому виді, і це завдання не було зараховане до основних завдань Пласту. Тому кожен, хто сьогодні

ставити перед Пластом цю проблему як його основне завдання, говорить на ділі про ЗМІНУ основних завдань Пласту, які він здійснював більш чим півсторіччя.

Читачі “Пластового Шляху”, що виховувалися в Пласті, добре обізнані з основними завданнями Пласту. Заради читачів з-поза Пласту — коротко про ці завдання: Пласт ставить собі за мету виробити в молоді характер (з усіма його корисними прикметами, включно з глибоким патріотизмом) і життєву зарядність та приготувати її до громадського життя. Для здійснення цього завдання є придумана пластова самовиховна метода і виховні засоби. І метода і засоби є придатні для досягнення вище з'ясованих завдань, а не для інших цілей. Стосуючи свою самовиховну методу, Пласт може займатися тільки молоддю, що говорить по-українськи, думає по-українськи й відчуває по-українськи. Ці прикмети і знання молодь мусить принести вже зі собою до Пласту, бо сам Пласт не має ні засобів, ні часу засвоїти їх молоді від основ. Він може їх поглибити й розвинути, але ОСНОВУ молодь мусить дістати в родинному домі й українській (не тільки з назви) школі. Коротко: Пласт може займатися тільки молоддю, яка — для даного віку — вже “збережена для українства”. А традиційні основні завдання Пласту починаються там, де — для даного віку — кінчається завдання “зберігання для українства”.

Бувають часи й ситуації, коли всі сили якоїсь спільноти, загроженої ззовні або знутри, мусять бути зосереджені для збереження її субстанції. Можна аргументувати, що українство у вільному світі знаходиться сьогодні в стані такої крайньої конечности і коли ми не збережемо молоді для українства, тоді Пласт дуже швидко не буде мати з ким вести свою виховну діяльність. Тому Пласт повинен включитися в конечну сьогодні дію збереження молоді для українства і визнати це своїм основним завданням.

Аргумент може бути слушний, але висновок — на мою думку — не правильний. Якщо положення дійно таке загрозливе, тоді правильне поставлення питання є НЕ зміна основних завдань Пласту, але застанова: **ЧИ ВЕДЕННЯ ПЛАСТОВОЇ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ДАЛЬШУ МЕТУ МОЖЛИВЕ, ЧИ НІ.**

Таке питання поставив був собі Пласт по великому переселенні й відновленні пластових організацій у нових країнах серед зовсім нових умов. Це питання було предметом нарад і дискусій впродовж перших десяти років нового поселення, а висліди цих застанов були публіковані у формі резолюцій пластових з'їздів і зборів КУПО. Хто їх не знає, — цей або був замолодий, щоб брати участь у дискусіях, або не завдав собі труда познайомитися з відповідними матеріалами. Остаточним висновком з наших застанов було ствердження, що даліше ведення пластової виховної діяльності в нових умовах **МОЖЛИВЕ**, якщо пластова самовиховна метода буде повністю стосована без якихнебудь змін. (Резолюції 2-их Зборів КУПО з 1. 6. 1958 р.)

Очевидно, можна аргументувати, що положення за останні роки змінилося, погіршилось, що темпо відчуження від українства непомірно

зросло. Якщо так дійсно є і це є причиною, що пропонується Пластові обмежити його основні завдання, тоді, природно, можна і треба перевірити нашу оцінку положення з-перед 8-ми років. У висліді такої перевірки ми можемо ствердити, що ведення пластової виховної діяльності з молоддю в майбутніх роках буде все таки можливе, і тоді Пласт буде продовжувати свою традиційну дію. В протилежному випадку нам треба буде витягнути **ОДИНОКИЙ** висновок: припинити ведення пластової самовиховної діяльності, а всі сили кинути на загрожений відтинок: зберігання молоді для українства. Такий висновок одиноко можливий, а всякі інші розв'язки зведуться в остаточному висліді таки до цього висновку. Бо:

Як вище завважено, пластова самовиховна метода придатна й успішна для плекання характеру молоді, життєвої зарадности і громадського вироблення. Вона не надається до інших цілей. Для українства треба зберігати загал, масу, **ВСЮ** українську молодь і то приемними, атракційними, легко сприймальними засобами. Натомість пластова самовиховна метода стосується тільки до розмірно обмеженого кола молоді, яка добровільно, з власної охоти, готова змагатися в твердій школі пластових обов'язків за вироблення свого характеру. І навіть з-поміж тієї молоді, що добровільно починає велику пластову гру, пластова самовиховна метода каже елімінувати одиниці, які, хоч стають до трудного змагу зі собою, — не виказують потрібної сили волі ні витривалости відповісти важким вимогам життя в Пласті (Дрот "Життя в Пласті", ст. 207). Пласт не є призначений для **ВСІЄЇ** української молоді, а його самовиховною методою неможливо втримати всієї молоді ані в Пласті, ані при українстві.

Насувається питання (зрештою, ставлене неоднократно): якщо так, то чому не змінити пластової самовиховної методи, не "зmodernізувати" її, не пристосувати до нових обставин і потреб?

Думаю, що саме в цьому місці всі прихильники "modernізації" Пласту не подумали справи до кінця. Бо:

Пластова самовиховна метода є **ОДИНОКИМ** суттєвим чинником, який робить Пласт тим, чим він є, чинником, який **ОСНОВНО** спричиняється до успіху пластової виховної діяльності. Ані основні завдання Пласту, ані його виховні засоби не є притаманні виключно Пластові: виховати кращу, характерну, життєво зарадну людину громадськими прикметами намагається — побіч Пласту — багато інших організацій та установ. Виховні засоби, як життя серед природи, змаги, табори, мандрівки — теж стосуються не тільки в Пласті. **СУТТЄВИМ** для Пласту, тим, що відрізняє його від інших організацій і виховних установ, не є те, **ЩО** Пласт робить для досягнення своїх основних завдань, а тільки **Й** виключно те, **ЯК** він це робить, тобто його самовиховна метода. (Знову заради читачів з-поза Пласту: пластова самовиховна метода полягає в тому, що гурт ровесників (хлопців чи дівчат) при допомозі ігор, вправ, змагань, мандрівок, життя серед природи виробляє свій характер, життєву зарадність і плекає громадські чесноти, а **ВСЕ ТЕ НА БАЗІ ПЛАСТОВОГО ЗАКОНУ, ПЛАСТОВОЇ ПРИСЯГИ І ТРЬОХ ГОЛОВНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ ПЛАСТУНА**). Позбавити Пласт його самовиховної методи, чи змінити її

— значить відібрати йому те, що є його основною ціхою і найважливішим гарантом успіху його виховної діяльності.

Якби ми змінили пластову самовиховну методу чи відкинули її, а до того замінили традиційне основне завдання Пласту новим, — тоді з Пласту осталася б тільки організаційна структура й однострій. Це було б рівнозначне з припиненням пластової виховної діяльності взагалі.

Тому такі радикальні засоби у відношенні до Пласту неможливі. Але одночасно вони теж і зовсім непотрібні. Для збереження молоді для українства існує в нас ряд інших організацій та установ, які про це завдання думають і над ним працюють. Програма їх діяльності і виховні засоби атрактивні, доступні і сприйнятливі для ЗАГАЛУ української молоді і придатні для осягнення мети краще, ніж пластова самовиховна метод з її суворими вимогами. Гуртки самодіяльності, хори, театральні аматорські вистави, концерти, танцювальні групи, вечірки й вечерниці, здвиги — все те побіч і поза програмами навчання в школах українознавства — дасть нашій молоді потрібне знання і сантимент та прив'язання до українства.

Говорім щиро: дискусія, яку тут ведемо, відноситься НЕ до чого іншого, а тільки до НАЙСУТТЄВИШОГО ПИТАННЯ: Я К И М має бути український Пласт: чи традиційною школою характерів для обмеженого кола молоді, чи ще одною масовою організацією без притаманих досі Пластові самовиховних вартостей .

Дуже трудно знайти досконале у всіх аспектах порівняння. Тому й порівняння, що його хочу тут вжити, теж не в усьому відповідне. Але уяв'ям собі таку картину:

Група лікарів-спеціалістів веде модерну клініку для поборювання якоїсь спеціальної хвороби чи ведення якихсь особливих дослідів. Вона має для цього свою корему випробувану методу, відповідне устаткування, апарати і т. д. І от ця клініка стає перед проблемою, що гігієнічні умови загалу населення такі загрозливі, що вони готові фізично винищити це населення. Якщо така група лікарів-спеціалістів ствердить, що справді в наслідок занедбання гігієни пошесті можуть винищити населення, тоді вона може зробити тільки одне: “піти в народ” з популярним проповідуванням гігієнічних засад (до того вона, очевидно, ТЕЖ має кваліфікації), але НЕ вживати своїх спеціальних метод і засобів, приладів і апаратів для популяризації гігієни, бо ці засоби й методи для цього не годяться.

Збереження молоді для українства — це дуже важлива справа. Вона оправдано сповняє журбою широкі кола нашої спільноти, і їй треба присвятити пильну увагу. Але її розв'язати — це відповідальність не тільки Пласту, а всієї громади. Пласт виконає повністю своє завдання в цій ділянці, якщо подбає про поглиблення правдивого патріотизму і прив'язання до українства серед тієї молоді, що згуртована в пластових рядах. Для цього пластова виховна програма має достатні засоби. Щоб зайнятися ВСІЄЮ українською молоддю, — Пласт ані не покликаний, ані приготований.

НЕБЕЗПЕКА ЗМАТЕРІАЛІЗУВАННЯ ПЛАСТОВОГО РУХУ

(До уваги ідеологічній комісії Пластового Конгресу)

“In corpore sano mens sana” — в здоровому тілі здорова душа, або здоровий зрівноважений дух — ці слова старинної мудрости, які ми ще недавно сприймали майже за незрушиму норму не тільки фізичного, але взагалі виховання, сьогодні, в сучасному світі, ця мудрість стає дуже проблематичною...

Ми щораз частіше можемо спостерігати серед нашого довкілля, а навіть у нашому вужчому пластовому колі, що в здоровому й виспортованому та дужому тілі може перебувати слабкий, “нездоровий”, а при тому дурний і нераз огидно злий дух... І навпаки. Розумно думаючи голову та шляхетну душу може носити й слабеньке, не конче сильне і “велике” тіло...

Подібна справа з громадським життям і з громадськими організаціями, до нашої пластової організації включно.

Пластова організація — тіло нашого пластового духа — сьогодні вже досить велика і досить сильна, але в останніх часах, здається мені, чи не забагато часу й енергії зуживає в різних місцях своєї діяльності на речі матеріальної натури зі шкодою для духа...

Матеріальна база — фінансові засоби виховної роботи, доми і їх вивінування, таборів устаткування — дуже і дуже потрібна, але... вона не є метою нашої діяльності, це тільки засіб, один із засобів, який має нам допомагати досягнути нашу виховну, а коли хочете, то й статуткову мету, а саме: розвивати моральні, умові і фізичні прикмети української молоді в країнах нашого поселення та вишколювати її на добрих громадян за допомогою виховних методів та на ідейних підставах Пласту, спертих на пластовій присязі, пластовому законі й трьох головних обов'язках пластуна.

Коротко кажучи, **ідейність, гуманність і людяність** — це мета всіх наших виховних змагань: виховати молоду людину-пластуна, який був би синонімом доброго українця, християнина і громадянина своєї держави.

Завдання не легке, особливо коли хочемо виплекати серед молоді ще й ідею національного патріотизму...

Проблема, яку часто дискутуємо і якій варто й треба присвятити ще дуже багато нашої уваги, бо від її зрозуміння і розв'язки залежить оте сакраментальне Шекспірівське “бути або не бути” нам собою...

Живемо в добі страшних контрастів, в добі великого матеріального добробуту в одній частині світу і жажливої нужди в другій частині. Одночасно в цілому світі йде великий процес пролетаризації людства і людського духа. Матеріалістичні ідеї Маркса-Енгельса і Леніна-Сталіна

полонили майже пів світу, а друга половина теж поклоняється божкові, якого можемо назвати “економічним матеріалізмом” вільного світу. І тільки невелика частина людства визнає потребу плекати ідеалістичний християнський світогляд і його стосувати в щоденному житті, на практиці, а не тільки декларативно, “про людське око”, для світу...

Пролетаризація духового життя і матеріялістичні ідеї втискаються і в наше організоване життя. Серед нашої спільноти маємо багато атеїстів або байдужих елементів до нашого християнського світогляду, так уміло схопленого в трьох головних обов'язках пластуна і в пластовому законі.

Щораз то більше можемо зустріти в нашій спільноті людей, які вартість людини міряють тільки її економічними добрими. В основі матеріалізму лежить бажання видобути від життя якнайбільше, а звідси погоня за грішми, за вишуканими комфортами і вигодами, відкидування всяких обмежень у житті, а шукання всяких насолод, які йдуть у розріз із християнською мораллю самовідречення для добра родини, церкви, народу, особистої честі...

Ця матеріялістично-атеїстична “філософія” спролетаризованих умів частини нашого суспільства, як і кожного іншого матеріялістично думуючого суспільства, не терпить ніякої селекції, не терпить елітаризму, вона проти індивідуального виховання кращої, морально сильної людини-провідника. Ці зматеріялізовані настрої ще у нас не знайшли для себе сильного ґрунту. Вони ще приховані під маскою “демократії”, “батьків”, “рівних прав для всіх у Пласті”, але по суті це вже зародки того, що може бути початком утрати в нашій організації нашої пластової індивідуальності. Це ті майже невидні, але вже діючі впливи нашого матеріялістичного довкілля, або впливи марксизму-комунізму, який все починав свою роботу від розкладу т. зв. “буржуазії”, “буржуазного націоналізму”, а по суті нищення національної, морально сильної провідної верстви і тих організацій, що таку провідну верству виховують...

І коли на впливи явного марксизму-комунізму ми ще трохи чуйні і відповідно до потреб на ці впливи ще реагуємо оборонно (замість протиставитись цілою силою нашого ідеалістичного світогляду — прим. А. К.), то на приховані впливи марксизму чи інших течій розкладового матеріалізму та на погубні впливи нашого “балакунства” і явної демагогії, що останніми часами опановують наше суспільство і його розкладають, ми ще не звернули нашої належної уваги з думкою боронити від тих погубних впливів, таки серед нас, нашу молодь, пластову молодь.

Не треба бути дуже спостережливим, щоб завважити, як “бактерії” цієї небезпечної “недуги”, якою є, наприклад, у громадському житті демагогія, починають “заражувати” і наш організм безпосередньо (старше пластунство і сеньйорат), або посередньо (бацьки пластової молоді — Пласт-Прият). У наші ряди, які часом, без оправданих причин і потреб, хочемо побільшувати, втискаються люди, які ніколи і нічого не мали, не мають і не хочуть мати спільного з пластовим ідеалістично-християнським світоглядом, але які жадні “слави”, громадської “популярності”

або мають свою іншу, приховану і тільки їм відому мету, тримаються нашої організації, а ми їх “терпимо”.

Такі люди при допомозі різних неперемінливих засобів, облуди й агітації, намагаються підлещуватися до смаку некритично думаючого членства, обіцяючи їм часто речі цілком неможливі до здійснення, але спокусливі, вкрадаються в довір'я батьків нашої молоді або і самої молоді, присвоюють собі право говорити та діяти в імені “всіх батьків” на те тільки, щоб ослабити нашу організацію...

Демагогія — це зброя лінохнів, крутіїв, спекулянтів, а ніколи ідейних громадських робітників. Це теж найсильніша зброя матеріалізму-марксизму, а zarazом найбільший ворог ідеалізму, і тому з найменшими проявами демагогії не тільки в нашій організації, але взагалі в українській громаді, нам треба рішуче боротися і її з-поміж нас усувати. Будьмо чуйні і не впускаймо в свої ряди “громадських діячів”, що замість праці вміють “гроти” на низьких інстинктах пересічних членів, які не все вміють і не все хочуть критично думати, “розпалювати” ці інстинкти до червоного, ставати в позу “оборонців права” і... ніколи не хочуть говорити про обов'язки, які випливають з приналежності до нашої організації... І так, не-раз зовсім незаметно, такий “громадський діяч”-демагог своїми інтригами, наклепами, образами, погрозами, запальними пустими фразами може зруйнувати демократичну структуру суспільства, організації, зруйнувати дорібок десятків літ праці відповідальних діячів, і то все він буде робити під охороною крилатих слів, що ніби “служить і змагається за демократію”.

Що демагоги — це найбільш зматеріалізовані люди, мабуть, не треба дводити, бо між справді ідейними людьми демагогів не знайдемо. За-те всі знаємо, що найкращими майстрами-демагогами були і є московські большевики, а за ними різного роду й кольору скрайні соціалісти і фа-шисти — всі визнавачі матеріалістичного світогляду, яких часом зустріча-ємо навіть... у церковних мурах.

Ми, визнавачі ідеалістично-християнського світогляду, мусимо силь-ніше і чіткіше серед свого довкілля підкреслювати, що ми не є проти економічного росту, проти матеріального збагачування нашого народу, але те збагачування не сміє бути причиною морального падіння і нашої ду-хової пролетаризації. Навпаки, ми мусимо самі вміти чесно заробляти гроші й навчити цього нашу молодь, але одночасно ми, вихованці елітар-ної організації, мусимо вміти наше багатство чи наш добробут поставити на службу не тільки собі і своїй родині, але й цілій нашій спільноті...

Наша трудність у тому, що ми живемо в середовищі, яке користу-ється здебільша утилітарною філософією життя, що за основу своєї “що-денної моралі” ставить на першому місці особисту користь і особисту ви-году. Ця “філософія” жене людей до праці тільки тому, щоб заробити гроші, але вона й жене тих же людей до пустих розваг, бенкетів, забав, танців, пиятики, не даючи молодій людині відповіді на питання: що має робити людина, яка має гроші, яка “набавиться” і “наїсться” всякого добра досита, що далі?..

Наша виховна система — це не система гарних слів, не система самих розваг і забав, але система, яка має дати молодій людині відповідь, як треба працювати, як треба розважатися, як треба жити, щоб не стати “духовим пролетарем-демагогом”, але серйозним членом своєї родини, спільноти, держави... Наша система — це система щоденної відповідальної праці, щоденних “добрих діл”, які маємо робити самі і вимати, щоб це робили і ті, що називають себе нашими приятелями і хочуть допомогти Пластові у його роботі, тобто батьки пластової молоді і всі наші симпатки...

Щоб ми були “здоровою” організацією, ми не мусимо бути сильною, тобто великою, масовою організацією... У нашому суспільстві ще забагато анархізму, і в протизвагу цьому явищу ми маємо молодій людині показати практично в гуртку, курені, коші, станиці, як треба діяти і поступати, щоб цілість була згармонізована і впорядкована, бо кожний анархічний прояв — це “троянський кінь”...

Щоб ми такими були, тобто щоб ми втримали рівень нашої моральної сили, яку ми репрезентуємо вже більш півстоліття, ми ні на мить не сміємо забувати про наш ідеалістично-християнський світогляд, який каже нам виховувати молоде покоління практично в тому переконанні, що найвища й абсолютна цінність — це Бог, втілення всякого Добра й Краси, і тому метою життя людини мусить бути служба Богові і суспільству в душі Абсолютної Правди, Добра й Краси.

Нам треба доложити більше старань, щоб наша пластова присяга бути вірним Богові й Україні не стала пустою фразою, але щоб залишилася основною метою життя і праці нашої молоді.

Ідеї служби Богові і Батьківщині не можна прицепити людям з матеріалістичним світоглядом, людям нерелігійним, і тому для таких людей у нас не сміє бути місця.

Християнська релігія і висока християнська мораль мають правити нам і надалі за основу виховання нашої молоді в Пласті. Вона повинна бути провідною серед всієї української молоді в діаспорі, і тому треба її дуже і дуже хоронити від впливів матеріалізму, а охоронити її зможемо тільки тоді, коли їй покажемо ідеологічну різницю цих філософсько-світоглядових напрямків і вкажемо їй справжню мету людського життя: бути ідейним, чесним і людяним і своєю працею допомогти у перемозі Добра над Злом, яке заливає наш сучасний світ.

«Бути вірним Україні — це наш обов'язок, наше право й привілей, бо ж це значить бути вірним усьому, що цілком природно нам близьке, дороге й рідне. Навіть «нерозумні» тварини виявляють прив'язання до свого роду...»

Наскільки ж більшою, глибшою, розумнішою є і повинна бути природна любов до свого рідного людини, найрозумнішої істоти на цьому світі. Кожна чесна й добра людина любить своїх батьків, що її привели на світ, своїх братів-сестер, з якими зроста, свою рідну мову, якою вимовляла перші дитячі слова, першу молитву, пісню, яку співала рідна мати, — усе, що може назвати своїм рідним».

Д р о т

“ЗАБУВАЙТЕ УКРАЇНСЬКУ МОВУ...”

Забувайте українську мову,
Забувайте власну мову, люди.
Хай це буде в нас не примусово,
А нехай це добровільно буде.

(З вірша-сатири безіменного автора. Вірш цей поширюваний потайки в Україні — деякі примірники дісталися до нас.)

Вірш цей прийшов до нас з того боку залізної завіси і прикував увагу неодного. Зміст його безжалісно висміює русифікаційний курс в УРСР. Безжалісно і — знаючи умовини, в яких він постав і поширюється — божевільно сміливо.

Після майже п'ятдесяти років наполегливого урядового переконування, що “всьо равно”, якою мовою говорити, після всіх переслідувань, яких зазнали творці нашої культури саме за те, що плекали українське слово, хтось там відважився так говорити! Це вже не спокійні, ділові докази, спрепаровані на те, щоб їх пропустила цензура, як були в покійного Максима Рильського чи в Бориса Антоненка-Давидовича. Це різкий і недвозначний визов режимові з усіма точками над “і” та без зайвих чёмностей. Це те, що має сьогоднішня Україна сказати по щирості в новітньому “Розговорі Великоросії з Малоросією” невідомого нового Семена Дівовича.

Нам — еміграції — це подобається. Ми захоплені мужністю цього виступу. Тільки чомусь нам самим недостає мужности поглянути довкола себе, що діється з нашою, українською, мовою тут, де ніхто не змушує нас її забувати.

У невідрадній дійсності і наш Пласт не виняток, хоч цим винятком повинен би бути!

Кілька років тому, коли молоді пластуни були “поза службою”, не на сходинах чи на інших пластових зайняттях, падало між ними тут і там чужомовне слово. Коли ж хто звертав їм увагу, соромилися і... просили пробачення.

Сьогодні ж чужа мова вже вдирається широким річищем у наші домівки, табори; пластовий однострій вже перестає захороняти проти неї, а коли звернути увагу пластунам, вони дуже дивуються, як можна від них вимагати, щоб вони говорили по-українськи?!

Нема найменшого сумніву, що наша молодь стоїть під дуже сильним тиском чужомовного середовища. І це дуже характеристичне, що хоч у цьому середовищі говориться так багато про догоджування всім за-

баганкам одиниці, але самостійного, критичного думання воно не розвиває. Ледве чи проходить колись крізь голови наших молодих думка поглянути на своє шкільне середовище із своєї власної точки погляду та переоцінити його вартості. Це була характеристична прикмета попередніх поколінь української молоді, що, вбираючи в себе все можливе знання, яке давали чужі школи, вони старалися в першу чергу виробити собі на світ свій власний погляд. Тут, навпаки, при деклямаціях про свободу одиниці молодь робить все можливе, щоб достосувати точно свої погляди до завчених у школі (і не завжди зрозумілих) фраз та вповні підпорядковуватися їм.

Та всетаки легше тут оправдати нашу молодь, ніж виховників. Ми ж бачили, як чужомовна повинь заливає ступнево наші гнізда, курені, коші, і не зуміли поставити в слушний час належного відпору.

Ніхто не пробує твердити, що змагання в цьому напрямі можуть бути легкі. Але скільки ж то виховників взагалі не звертали найменшою уваги на мову своїх пластунів і вважали, що саме так є все в найкращому порядку?!

Вже й не говорити про батьків, яких переслідує забобон “чужинного акценту”, не більш оправданий в дійсності, ніж страх перед відьмами в середньовіччі. Але самі такі виховники так часто вживають із зворушливою недбалістю чужих висловів, навіть і в привяності молоді, і то навіть ще з особливим притиском: погляньте, як гарно “по-панськи” це звучить! Якщо так, чому не наслідувати їх молоді, щоб теж “звучало”?

Та вкінці чого ж дивуватися і молодшим виховникам, коли ось у правильнику УПН нема ніодної згадки про те, що новак опановує українську мову в письмі та слові та що в українському середовищі завжди говорить поправною українською мовою! Правда — в поодиноких іспитах вмілости такі вимоги приходять, але ж умілости здобувається добровільно! Інша справа, що якби було поставити таке застереження для новачтва 30 років тому десь у Львові чи в Стрию, то це можна б уважати хіба добрим жартом. Але сьогодні таке поминення залишає широку й небезпечну фіртку, якою чужа мова може свобідно предіставатися поміж нашу молодь.

Зрештою навіть поміж старшими виховниками блукає думка, чи супроти загрозливої ситуації не застосувати тактики “спускання на дно” і вже сьогодні перекласти Пластовий Закон та Присягу... на англійську мову для вжитку українських пластунів. І треба тільки дивуватися, на який кволий відпір натрапляють поміж нами такі думки! Як багато схиляється до переконання, що “коли саме життя вказує такий шлях”...

І тут треба собі з'ясувати нам усім, що саме мова є тим щоденним плебісцитом вірності пластуна далекій Батьківщині. Не виключно, річ звичайна. Але навіть найточніше виконання всіх інших обов'язків — без знання і вживання мови — останеться завжди лиш “половиною” програмою. Чи доживе наш пластунок до нових Крут, щоб довести свою відвагу — не знати. Чи стане він колись у мрячному майбутньому амбасадором української справи — це теж залежить від багатьох чинників,

і не всіма він зможе керувати. Чи обіцяє собі колись у межовій ситуації вибрати таку розв'язку, яка принесе користь українській справі, навіть якби йому самому мала бути важка — це саме справа далекого майбутнього і невідомих обставин. Але те, що пластун сьогодні рішає посвятити дрібку свого труду й уваги, щоб вживати і плекати українську мову — це дійсний, реальний, сьогоднішній його вклад в українство. І без сумніву — добрий завдаток усіх майбутніх громадянських чеснот: “Держава не твориться в будучині, держава будується нині” — писав Ольжич.

Наше громадянство виказує подивугідну проворність у вишукуванні собі оправдань на все, що йому не вигідне. Говоримо про жидів, ірландців, про деяких наших громадян, які, не вмючи ні слова по-українськи, все життя працюють успішно для України.

Але коли хочемо поглянути на справу вільно, без призми наших комплексів інертності та меншевартості — наскільки доцільно нам зрікатися добровільно одного з тих небагатьох засобів, якими можемо зв'язати нашу молодь з небаченою Батьківщиною?! І наскільки щирою може бути деклямація про якусь абстрактну “любов до України в серці” при незнанні рідної мови, коли ця любов навіть не зуміла спонукати до її вивчення? Які ж маємо тоді підстави сподіватися більших діл?

Нема причини затаювати, що становище української мови в нас у Пласті сьогодні дуже невідрадне. Але історія людських спільнот знає, на щастя, таке поняття, як “відродження”. Амврозій Метлинський ще кликав розпучливо:

“Грім напусти на нас, Боже, спали нас в пожарі,

Бо і в мені і в бандурі вже глас завмирає” —

а вже одночасно підносив Шевченко із своєю бандурою українську мову до рівня висококультурних і признаних у світі мов.

Тому нема причини робити висновків з сьогоднішньої ситуації, що наш передбачений шлях може йти тільки й виключно далі вниз. Хоч дуже вже пізно, але й сьогодні ми маємо ще неабиякі можливості відродити живе українське слово поміж пластунами. Маємо можливість, щоб лиш мати хоч частину того завзяття, з яким невідомий автор в Україні громить усіх, хто “вміє бути в курсі” асиміляційної політики большевиків.

Чи справді ми вже такі гірші?

«Пластун не попаде ніколи в таке безглуздя, щоб не вірити, не пізнавати, не бачити слідів Бога, незбагненного людському розумові чудотворця, неуявного людській думці спрчинника й вислову всіх ідеалів у людській душі, зібраних в ідеалі «добра». Не наша річ повчати тут когось, як заспокоїти це змагання душі до ідеалу, але як пластуни мусимо бути розумними й релігійними, значить, не лише вірити, але знати, бути певними того, що є над нами Бог, якого треба нам почитати й якому треба бути вірним».

Д р о т

ПРОБЛЕМИ НОВАЦЬКОГО ВІКУ В КРАЇНАХ НАШОГО ПОСЕЛЕННЯ

Восени, коли починається шкільний рік, приводять батьки до пластових домівок своїх семилітніх дівчаток та хлопчиків, щоб їх “записати до Пласту”. Хочуть, щоб діти навчилися співжиття в гурті, щоб співали тих пісень, слухали тих казок, що колись їх батьки в дитинстві. До шкіл діти ходять різних, та наука для таких малих школярів — це поважна справа. Пласт має їм дати гру у веселому гурті однолітків, цікаві та приємні переживання в українському товаристві.

Деякі батьки занепокоєні, коли їхні ще зовсім маленькі діти захоплюються телевізією, “каміксами” і мають таких героїв, як Тарзан чи Бетмен. Видається, що діти, виховані далеко від української землі і народу, з кожним роком будуть менше цікавитися українськими справами і мати щораз то менші знання українознавства та мови. Так воно зовсім не мусить бути, якщо ми будемо старатися в дітей виплекати зацікавленість та охоту пізнати минуле і культуру нашого народу.

Наші діти виростають у двомовному довіллі, та їх це не турбує і не стає приводом для різних страхів та комплексів, коли вони відповідно підготовані, а навпаки, спричиняться до їх духового збагачення.

Якими ж є ці семилітки, які приходять до нас до Пласту? Уже в віці двох чи трьох років діти завважують, що деякі посторонні люди говорять інакше, ніж члени родини (“по-нашому” і “по-чужому”, як казав мій маленький син). Коли вони допитуються, чому це так, то треба їм пояснити, що ми живемо в країні, до якої поприїздили люди з різних країн і говорять різними мовами, мають різні звичаї.

Між четвертим і восьмим роком життя дитина ступнево виходить з підвпливів виключно родинного кола. Це час, коли школа, товариші, вчителі та інші посторонні люди теж мають вплив на її розвиток. Діти зацікавлені іншими особами, крім батьків, наслідують поведінку однолітків та знайомих дорослих. Ось коли хочете знати, які вчителі ваших дітей, то скажіть їм “бавитися в школу” — діти наслідуватимуть дуже точно.

Для нас трудність у тім, що діти вивчають нові слова, вислови та поняття чужою мовою, і ми мусимо дещо потрудитися, щоб розвиток їх української мови проходив у тому самому темпі. Це цілком можливо досягнути, і немає причини попадати в паніку, коли наша дитина раптом починає говорити майже виключно мовою свого довілля. Тепер власне треба співпраці батьків, старших дітей в родині, учителів, пластових виховників, які з великою терпеливістю мусять допомогти дитині перебути цей нелегкий переходовий вік, що мине за рік-два, коли вона придбає підставове знання обох мов і буде почувати себе певною, коли їх вживає. Важливе, щоб чужомовні вчителі наших дітей, товариші, знайомі та

інші люди, які чують наші розмови, були поінформовані, що ми вдома говоримо по-українськи. Їм кажемо приблизно таке: “Ми говоримо між собою по-українськи, бо хочемо, щоб наші діти навчилися тої мови. Тепер, коли ще малі, їм це приходить легко, тимбільше, що вони розумні та зуміють опанувати дві чи більше мов однаково добре”. Таке пояснення треба давати в присутності дітей, які тоді будуть чути певні себе, задоволені, а може й трошки горді із своїх вміlostей.

У віці 5-6 літ діти говорять багато чужою мовою не тільки тому, що не знають відповідних українських слів, але теж щоб пописатися — показати, які вони розумні та відважні. Кілька літ пізніше дбайливо виховані діти зрозуміють, що говорити чужою мовою — ніяке геройство, і будуть горді із свого знання кількох мов. Тут варта б додати, що часом діти питають батьків (роблять це звичайно 8-9 літні), чому вони говорять чужою мовою неправильно чи з акцентом. Треба вяснити, що дорослим тяжко навчитися нової мови так добре, як знають її місцеві уродженці, і “тому ми тебе вчимо по-українськи власне тепер, бо пізніше тобі було б тяжче”.

Нераз може нам видаватися, що в шестилітньої дитини знання української мови досягає свого вершка і буде зменшуватися під напором нових вражень, потреби набути багато нових вміlostей та наслідування нових “героїв”. Але це тільки переходовий час, і коли родина та виховники мають терпеливість і вміло підійдуть до дитини, то вона коло восьмого року перейде ту “кризу”. Відношення до шкільної рутини, до товаришів та докілья загалом в тому віці стає досить усталізоване. Діти тоді вже менш допитливі — багато явищ приймають, що “так має бути”.

Немає причини дітям співчувати, мовляв, живуть вони “в двох культурах” (а це таки дійсно перебільшення). Певно, дорослим імігрантам не легко привикнути до трохи відмінного способу життя, нової мови, та діти мусять наздігнати тільки своїх однолітків. Вони прагнуть духового збагачення і в віці 4 до 12 років сприймають немов губка безліч нового знання, вміlostей і вражень. Тоді діти люблять підкреслювати свою індивідуальність, унікальність своєї особи, переодягатися в різні убори, пописуватися. Вони захоплені всякою екзотикою — від них ми не почуємо: “Ми вже маємо досить грати тубільців”, як нераз говорять юнаки.

Власне тепер в наших зайнятках з новацтвом підкреслюємо те, чим Україна різниться від інших народів (з юнацтвом навпаки, наголошуємо те, чим Україна подібна до інших). Діти новацького віку радо слухають спогадів з дитинства інших членів родини, цікавляться та радо вивчають звичаї, дитячий фолклор, епізоди та цікаві постаті з нашої історії. І тут зовсім не потрібне підхвалювання всього, що українське, ні штучне викликування т. зв. гордості. Мусимо дітям тільки допомгти пізнати культуру, історію та інші ділянки розвитку нашого народу й держави.

Діти зовсім не чуються зле, що вони “інакші” від своїх товаришів, хіба що ми дамо їм відчуття свою власну непевність. Таж, напр., наші американські співгромадяни не представляють великої одноманітної маси,

а є членами багатьох вужчих груп та організацій — громадських, церковних, товариських із специфічними прикметами. Зрештою, цих славних “двох культур” немає потреби конфронтувати в нашому житті — вони повинні одну одну доповнювати. Скільки разів чуємо: “це наше, а це чуже” і, може, непотрібно підкреслюємо та створюємо різні “два світи” чи “роздвоєні душі”. Кожна пересічна, нормально розвинена дитина здібна вивчати дві, а навіть і більше мов одночасно та пристосуватися до різних способів поведінки — вдома, в школі, між товаришами чи в іншого роду групах. Подумаймо над тим, що саме зможемо скористати з нашої української культурної спадщини, а що з нашого теперішнього довкілля; щоб себе духово збагатити. Розуміється, це все вимагає зусилля, тимбільш що батьки і виховники мають, може, широке знання українознавства, та не глибоке, а не всі мають почуття скромности та охоту навчитися чогось нового. Нашого авторитету не захитає, коли часом прийдеться нам сказати новачкам: “Я не знаю, але де б ми могли про це довідатися?” — а, може, так зуміємо передати дітям трохи ентузіязму до пізнання нового.

В нашому співжитті з дітьми стараймося їм не забороняти чогось тільки тому, що це “чуже” для нашого досвіду, а подумаймо, що можемо їм дати на місце небажаного. Ось, наприклад, ми не осягнемо багато, коли будемо забороняти читання т. зв. “каміксів”. Привчаймо дитину від малечку до книжок українських та чужомовних, і коли вона сягне рукою по “камік”, то її зацікавлення буде тривати коротко — вона вернеться знов до книжок, бо швидко зорієнтується, що вони своїм змістом і технічним оформленням кращі та цікавіші.

Подібно мусимо поступати, коли справа в мові. Нераз чуємо “Не говори по-американськи!”, та не завжди маємо терпеливість підказати дитині власне те українське слово, якого вона ще не знає чи тимчасово забула. Передусім дітям у цьому “переходовому” віці від 5 до 8 років треба свідомо збагачувати мову, шукати нагоди, щоб вони підхоплювали нові слова і вислови, та вчитися разом з ними.

Українська мова та інші ділянки культури чейже не стоять на місці, забальзамовані в музею, а розвиваються невпинно. Тому нам треба уникати говорення тільки про “затримання традицій”, а передусім для молоді підкреслювати такі слова, як “розвиток”, “творчість”, щоб створити образ чогось більш динамічного.

Кожен з нас, хто має власних дітей або працює з ними в школі чи молодечій організації, напевно зустрічався із запитом: “Чи я мушу (тут наголос) вчитися по-українськи?” Молодшим відповідаємо просто: “Ні, не мусиш, але ж ти можеш”. Старшим дітям даємо ще додаткові пояснення та при кожній нагоді підсилюємо цей основний аргумент.

25 років тому нашим батькам навіть не снилися ті країни та нові обставини, в які доля закинула після Другої Світової Війни їх та їхніх нащадків. Тяжко збагнути, що нам принесе майбутнє і де доведеться працювати для України — на наших теперішніх місцях поселення чи на батьківщині. Постараймося, щоб наша дівтора виросла свідомо та підготована.

ПРОБЛЕМА ДОЗВІЛЛЯ

Сучасна індустріальна революція, яка з кожним роком застосовує більше і досконаліші машини, уможливорює людині виконати більше праці в коротшому часі. На початку дев'ятнадцятого сторіччя робочий тиждень мав приблизно 70 годин, стоп'ятдесят років пізніше він зменшився до 40 годин, а в наступному сторіччі, як це передбачає Джозеф Прендергаст, екзекутивний директор американської асоціації для справ дозвілля, він може зменшитися до 7 годин праці в тижні.

Ніколи досі в історії нашої цивілізації не мали люди стільки вільного часу, що цілковито належав би до їхнього користування, як це діється тепер. Розвиток у тому напрямі, за всякими правдоподібностями, буде продовжатися, і вільний від праці час стане могутнім фактором у житті людини. Дозвілля, яке цілими століттями вважалося привілеєм багатіїв, стає власністю широких працюючих мас. Доходить до того, що навіть робітничі організації (юнії), які від десятків літ борються за добробут працюючих, починають жохатися надміру вільного часу і добачають у ньому більше лиха, ніж добра.

ЧИ ЗБІЛЬШЕННЯ ВІЛЬНОГО ЧАСУ СТАНЕ БЛАГОДАТТЮ?

Надмір вільного від обов'язкової праці часу зроджує нову суспільну проблему: як мудро й корисно використати дозвілля? На перший погляд питання видається безпредметним, бо мало хто буде оспорювати користь вільного від заріркової праці часу. Однак уважніша обсервація дійсности наводить деякі сумніви щодо правильности цього погляду — що більше, зроджує побоювання, що коротші години праці можуть принести багато від'ємних наслідків.

Психологічні наслідки автоматизації, що спихає людину на задній плян, вже стають помітними. Працьовитість і пильність у праці одиниці перестають бути в модерній індустрії рішальними варостями. Людина при конвоєрі стає малим бездушним коліщатком у потужній змеханізованій системі, втрачає потребу думати й виявляти власну ініціативу, затрачує почуття цілеспрямованости. Вдоволення, що випливало з усвідомлення своєї ролі в виробництві, і гордість, яка родилася з почуття особистого осягу, зникають, а на їх місце приходить своєрідне приниження і відчуття меншевартости.

Надмір часу для тих, що зміст свого життя бачать лише на вузькому відтинку між працею на прожиток і буденними зайняттями вдома, стає невиносним тягарем. Не маючи ніяких особистих спеціальних зацікавлень ані глибшого зрозуміння для потреб громадського життя поза домом, вони нудьгують і морально себе виснажують. Багато з них шукає забуття в різного роду шкідливих навиках, через які часто-густо входять у конфлікт із своїм докільлям і суспільним ладом. Це зокрема погано від-

бивається на родинному житті головно там, де нема згідливого життя між подругами. Для них щоденне довше перебування вдома дає більше нагод до непорозумінь, взаємної незвибачливости й гострих сварок, що тут і там кінчаються повним розбиттям родинного життя. Відомий психіатр Карл Менінгер стверджує на підставі своїх дослідів, що люди, які не вміють розумно й доцільно користуватися вільним часом та не потрапляють корисно відпочивати, виявляють нахил до умових занедужань.

ДОЗВІЛЛЯ НЕ СМІЄ ПТИ В РОЗРІЗ З ДОБРОМ СПІЛЬНОТІ

Ті ж знову, що однобічно, лише з розрахунком на свою особисту приємність використовують своє дозвілля, створюють ще іншу суспільну проблему. Вони здебільша присвячують свій вільний час тільки одному навикові або приємності, що проходить у них з цілковитою затратою зацікавлення і відчуття важливих суспільних обов'язків. Ті люди занедбують свої основні обов'язки в родині, церкві й громадянстві, втікають від своєї природної суспільної ролі члена спільноти, в якій живуть. У висліді щораз видніше занепадає родинне життя, обнижується рівень громадської праці, життя спільноти попадає у стан стагнації. Відірвані від громадського життя одиниці залишаються в своєму вузькому світі, в якому ступнево морально убожіють, бо духовий ріст і моральне вдоволення людини родяться тільки в живому контакті із спільнотою. Особиста приємність і право бути собою завжди мусять іти впарі з вимогами суспільної моралі, інакше дозвілля вироджується з моральною шкодою для одиниці й шкодою для суспільного ладу.

СУЧАСНА МОЛОДЬ І ДОЗВІЛЛЯ

Сучасне молоде покоління своєю настановою до життя далеко розминається з поглядами на світ своїх батьків, для яких наполеглива праця, ощадність і обов'язки для родини й спільноти були і здебільша ще є змістом життя. Сучасна молодь знайшлася у вирі далекоюсяжних технологічних відкриттів, швидкої і доступної комунікації та великих змін у соціальному житті.

Широко розбудована преса, могутній вплив радія, кіна й телевізії сильно й постійно впливають на формування її світогляду й консеквентно вщеплюють їй переконання, що впарі з могутнім технологічним поступом нашої доби мусять змінитися і традиційні принципи суспільно-національної моралі.

Могутня купецька реклама в захоплюючих і принадних видах постійно ставить перед очі молоді нові люксові здобутки сучасної матеріальної культури й заохочує з них користати. Чаруючі моделі нових авт, зокрема спортових, веселі і аж надто свобідні товариські зустрічі по домах та атрактивних пляжах, привабливі (на перший погляд), але сумнівної вартости спортові зайняття і загалом обраховане на приємності й пригоди життя — це в інтерпретації "великого бізнесу" атрибути молодости.

Щоб уможливити молодому поколінню набути ці принадні “здобутки”, бізнес кидає гасла: “Якщо ти можеш купувати як дорослий — цим дводиш, що ти справді ним є” або: “Доростає сьогодні — плати завтра” і т. п.

Багато молоді, не виключаючи молодих подруж, не має сили опертися тому тискові реклами і кидається користуватись всіма вибагливими засобами дозвілля. Старе гасло “карпе дієм” знаходить щораз більше прихильників, головню серед молоді віком 18-25 років, яка творить своєрідну “клясу”, упривілейовану до користування дозвіллям.

Якщо ця група в атмосфері нашого матеріального добробуту буде далі зростати, будуть поважні підстави сумніватись в її здатність вирости на зрілу, продуктивну й жертвну частину спільноти на цьому континенті.

Так принаймні думають деякі соціологи, які слідкують за проявами життя людини в сучасній технологічно розвиненій добі, коли матеріальний добробут і сповнене безжурним дозвіллям життя стають основною ціллю.

ПРАЦЯ ЗБАЛЯНСУЄ НАДМІР ДОЗВІЛЛЯ

Така думка д-ра Себастьяна де Грація, професора політичних наук на Ротгерському університеті у США. Він не заперечує того, що технологічний поступ скорочує години праці, які є основою прожитку людей. Одначе він твердить, що вільний від обов'язкової праці час не все стає дозвіллям. Умовини життя в індустріялізованій спільноті, де діє всесильний тиск конформізму, змушують людей працювати й поза звичайними годинами заробітної праці. Щоб підтягнутися до високого рівня сучасного матеріального побуту, люди приневолені заробити більше гроша. Це, звичайно, можливе тільки через працю, а вона вимагає часу. Одним словом — як довго людина буде жити в цьому завороженому колі, їй не грозить небезпека від надміру дозвілля.

Для скріплення цього твердження він покликується на постійно зростаючу кількість людей, що по скінченні одної праці спішають на кілька годин праці на іншому місці. Зростає теж і число працюючих заміжніх жінок. Одні й другі роблять те, щоб придбати більше гроша на нове чи друге авто для родини, на модерніший телевізор, на ще краще хатне устаткування і багато інших речей, яких годі тут перелічувати.

Багато людей береться виконувати немало аматорських робіт і направок звичайно за інструкціями з популярних посібників “Зроби це сам”, з думкою заощадити гроші, які мали б піти на оплачення фахових обслуг. Звичайно вони приймають це як конечність і в висліді витрачають багато часу, який могли б використати для справжнього відпочинку.

Д-р де Грація визначає дозвілля як стан, в якому не діє ані примус, ані тиск, як стан звільнення від якоїнебудь необхідности. Керуючись таким розумінням дозвілля, він сумнівається, чи під час вище згаданих зайнять ум людини справді відпочиває, чи вона справді втішається

почуттям свободи й відпруженням та відсвіжує свої умови й духові сили, потрібні до щоденної заробітної праці.

Тому д-р де Грація у своєму глибоко і речево опрацьованому творі п. н. "ОФ ТАЙМ, ВОРК ЕНД ЛЕЙЖУР" (1962) старається розвіяти міт про те, що автоматизація принесе людям більше вільного часу. Навпаки, вона закидає людину різнороднішою, досконалішою, й більш атрактивною продукцією і при тому вживає гнітучого тиску, щоб людина стала споживачем цієї продукції. У висліді наша спільнота буде далі зосереджена на праці як джерелі гроша і мабуть ще довго буде приречена втримуватись у цього положенні.

ЗДОРОВЕ ДОЗВІЛЛЯ ВИМАГАЄ ВИХОВАННЯ

Хоч сьогодні думки соціологів ще поділені щодо того, скільки справжнього дозвілля люди будуть мати в недалекій майбутності, певним є, що дозвілля, як і досі, буде невід'ємною частиною життя людини. Можна теж ствердити, що не так сама кількість вільного часу, як зміст і форми користування дозвіллям будуть рішати про його вартість. Плитке, беззмистове й непродумане дозвілля ніколи не вийде на користь одиниці, ніколи не буде мірилом морального здоров'я спільноти.

Широкі освітньо-виховні заходи потрібні, щоб ознайомити широкий загал із справжнім значенням дозвілля і зокрема освідомити його, що воно в ніякому випадку не є залежне тільки від гроша й користання з усіх модерних надбань технологічної цивілізації та спливаючої достатками спільноти. Навпаки, навіть у скромних матеріальних умовинах дозвілля може послужити нагодою для корисного й здорового відпруження, може стати шляхетною формою вияву творчої думки людини.

ПІДГОТОВА ДО ДОЗВІЛЛЯ У ПЛАСТІ

Пласт, який у своїй виховній праці старається зацепити молоді здорові і тривкі підстави для її морально-духового росту, може багато зробити, щоб передати їй правильне й невикривлене розуміння дозвілля. Виховники можуть відступити у програмах сходинок багато місця засобам, що допомагають дітям і молоді найти й виробити спеціальні зацікавлення в різних ділянках знання і розваг, розбуджувати таланти до різнорідної мистецької творчості тощо. І хоч не всі тепер випробовувані засоби у самовиховній праці пластової молоді стануть справжнім полем зацікавлення майбутньої дорослої людини, то вони без сумніву будуть мати таки один корисний вислід: вони допоможуть зацепити або й виробити правильну настанову людини до дозвілля. А вироблена настанова у відношенні до дозвілля стане одною з багатьох корисних і необхідних частин морально-духового вряду молоді людини на довгу життєву мандрівку.

Ширше про практичні засоби в пластуванні з метою вироблення правильної настанови до дозвілля треба було б сказати в окремій статті.

МІСЦЕ ПЛАСТУ В СТРУКТУРІ ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

ПОЗА МЕЖАМИ РІДНОЇ ЗЕМЛІ

*«Я ніколи не любив ходити по дорогах.
Тому я й люблю море, що на ньому кожна
дорога нова, і кожне місце — дорога»...*

Ю. Яновський: «Майстер корабля»

*«Англія рахує на те, що кожний
виконає свій обов'язок». Нелсон.*

Своїх кілька думок на повищу тему, звичайно — порядком дискусії, починаю цитатою із знаменитої повісті Юрія Яновського “Майстер корабля”, бо вважаю, що жадна організація без ясної цілі не повинна існувати. На мою думку, все, що живе, повинно мати якусь мету і до неї постійно прямувати.

Розуміється, що тільки, коли беремо пункт виходу і ціль, до якої певна людина чи організація прямує, ми можемо визначити її місце на шляху до тої цілі, а то й швидкість, з якою вона посувається, пам'ятаючи при тому, що є різні цілі, і прямують до них різні люди чи організації, в різні часи, серед прерізних обставин, в різних місцях.

Колись їздили кінями, а тепер автами; одна річ мандрувати влітку по асфальтовій дорозі, а інша їти взимку через ліси; інакше буде мандрувати молодий, досвідчений мандрівник, а інакше незвична до мандрів та ще, може, й слаба людина через незнані терени. Все це речі, які треба брати під увагу, визначаючи “місце”.

Наш Пласт відносно молодий. Його пройдений шлях — довгий, якщо дивитися очима його основника, який Богу дякувати ще живе, але короткий, коли глянути на нього з історичної перспективи. Можливо, за короткий навіть, щоб визначити йому якесь місце. Всеж немає вже сумніву, що якесь місце він мав і має.

Я не збираюся говорити про минуле, бо виходжу зі заложення, що жаден млин не меле водою, яка проплила. Всеж, наскільки те минуле формувало “теперішне”, то треба ствердити, що Пласт як ідея набув права громадянства, а навіть респект української громади, на рідних землях і поза межами рідної землі.

Поперше, Пласт має ідеологію, яка є сприйнятною для майже всіх інших організацій, а то й цілої української спільноти. Яка українська група чи організація, політична, наукова, мистецька, релігійна, професійна, економічна, спортова, мистецька і т. д., може мати щось проти Пласту,

ідеологія якого, коротко зібрана в трьох головних обов'язках пластуна, покриває все: і його відношення до Бога, і його відношення до свого народу, і його відношення до своєї організації? Якщо пластун дотримується знаних пластових принципів і законів, якщо робить все згідно із гаслом СКОБ, то неважне те, до якої організації чи групи він забажає вступити, скрізь його повітають. Іншими словами, ідеологічні основи Пласту дають йому місце, і то передове, серед громади. А це дуже важливе.

Крім знаменитих ідеологічних основ, має Пласт і надзвичайно сприємливі організаційні форми: для дітей — новацтво, для хлопців і дівчат — юнацтво, для старшої моделі — старше пластунство, а для “вихованих у Пласті громадян” — сеньйорат.

З тим, що новацтво і юнацтво — це ті, які виховуються, ст. пластунство — це ті, які почасти виховуються, але вже й виховують та працюють, і сеньйори — це ті, які виховують і працюють, в Пласті чи громаді, згідно з пластовими законами.

Має вкінці Пласт і людей, які ведуть цю організацію від самих її початків дотепер. Скільки маємо організацій, які дослівно “вимирають”, бо не мають доросту, і яке їх майбутнє? Очевидно, жадне. А Пласт так побудований, що має і минуле, і теперішнє, і майбутнє. Факт, що в Пласті живе цілий ряд поколінь, дає йому змогу існувати безперервно. Що більше, цей же факт дає йому можливість конфронтувати погляди поколінь, передавати досвід чим раз то новим пластунам, зберігаючи при тому зв'язок із теперішнім довкіллям. Не все, що старе — погане, як і не все те, що нове, добре. Цей факт теж забезпечує Пластові провідне місце в структурі громадського життя поза межами рідної землі.

Час до часу чуємо чи читаємо про елітарність Пласту, про його т. зв. “провідництво” чи посягання по провідництво. На мою думку, при вступі до Пласту жадної “селекції” нема і не повинно бути. Кожна українська дитина повинна мати шансу вступити і належати до Пласту, якщо вона того хоче, а батьки погоджуються. Але з хвилиною, як вона вступає, її обов'язують правила і закони тої організації. Буде вона поступати згідно з ними — буде в Пласті, не захоче чи не зможе — буде елімінована. На те нема ради, так є скрізь. Здається мені, що найбільше відходять від Пласту через його високі вимоги і потребу росту. Хто не має охоти жити дисциплінованим життям, зокрема хто не має амбіції рости — той довго не вдержиться, але хіба не так воно в житті? Рівність є тільки при народженні, а далі — залежить від власної охоти, амбіції, працьовитости, витривалости і т. д.

Особисто я не боюся закидів, мовляв — Пласт претендує на перше місце в громадському житті, серед інших молодечих виховних організацій. Природа не терпить порожнечі, кожному відомо, і щасливі громади чи народи, які мають організації, які ведуть перед чи керують певними ділянками, чи ми назвемо їх елітою, чи аристократією, чи клясами. Англійці завдяки своєму т. зв. “естаблішмент” створили дві імперії: американську до 1776 р. і афро-індійську після 1776 р. Навіть тепер, там де вони є,

вони керують, дарма що егалітеризація і демократизація пішли дуже далеко вперед.

Для прикладу подам, що навіть у Канаді, відносно молодій державі, є велике зрізничковання. Знаний канадський соціолог, професор університету в Карлтон, Джон Портер, в своїй 626-сторінковій студії “Вертикальна мозаїка”, де він наводить багато фактів про те, хто керує Канадою політично, економічно, науково і т. д., каже, що “економічна еліта” Канади начисляє всього яких 900 осіб, майже виключно англосаксонського походження. Що це значить? А це значить, що певні одиниці чи організації мають подеколи впливи і значення неспівмірні до їхнього числа. Так і з Пластом.

Як з одної сторони, я не ображаюсь, коли Пластові дорікають за його елітарність і високі вимоги, з другої сторони, під теперішню пору я б не сягав по жадне провідництво в українській громаді і її житті, чи то як ціла організація, чи поодинокі як пластуни. Чому?

А тому, що живемо в таких часах і серед таких обставин, що мусимо в першу чергу самі вдержатися і сконсолідуватися, а не розпоршувати наші сили. Колишнє гасло “лицем до Пласту”, на мою думку, треба знова підняти, а гасло “лицем до громадянства” відсунути на другий плян з цілого ряду причин.

Живемо в першу чергу, як самий заголовок каже, поза межами рідної землі. Це велика ріжниця, зокрема коли глянемо на розвиток майже тотожної з Пластом організації молоді “скавтіну” у самостійних державах, де за них дбає і держава і громада. Український Пласт в далеко гіршій становищі. Укр. громада поза межами рідної землі є величезною меншістю, більшість тої укр. громади народжена на місцях, поза Україною, укр. мови часто не знає, укр. проблем не розуміє, організаційно в більшості не охоплена (не важно, якими організаціями). Коли для нас Україна ще рідний край (бо ми ще там народилися), то для більшості нашої дітвори вона “старий край”, хоч як нам цей термін може не подобатися.

Числа мають своє значення, і якщо дивитися на справи реально, то побачимо, що ми не тільки досі не зуміли продістатися до т. зв. “староприбулих”, але організаційно не вдержали чи до наших організацій не притягнули навіть всеї новоприбулої дітвори (тобто дітей новоприбулих батьків). І я маю на думці не тільки Пласт, але й інші молодечі виховні організації. Треба часу вжитися в ґрунт, пристосуватися до нових обставин, пізнати систему, часто зовсім переключитися на нові шляхи, а в висліді: молодь тратиться (асимілюється).

Мусимо брати теж до уваги певні національні риси, ціхи нашого характеру, які не дозволяють нам “злетіти”, і з якими нам далі треба змагатися. Керувати, загально кажучи, укр. народом дуже тяжко, тимбільше, що не маємо керуючих груп. Довгими віками сусіди заманювали наших найкращих до себе, а народ оставався зданий на власні сили. Мало того, під займанщинами вспів (бо й не могло бути інакше) виробити певні погані прикмети, “укрити злість, облудливу покірність”, як казав Франко, навчився жити племінним життям, поділився на ряд груп — політичних,

релігійних, ідеологічних, а навіть географічних. І з цими прикметами прибув на місця нового поселення.

Поза межами рідної землі, серед чужого довкілля, зрозуміло, проблеми нашої громади зросли. В безсиллі одні розчарувалися і стали осторонь, інші свідомо і добровільно перейшли в чужі табори, ще інші, хоча далі держаться своєї громади — повні жалів і часто слушної гіркоти, повільно сходять з арени. І тут черга на Пласт.

Я знаю, воно дуже легко давати поради, а ще легше критикувати, а тяжко переводити теорії в життя, тяжко бути виразливим супроти брата, толерантним, відповідальним і об'єктивним. Проте, хтось мусить служити прикладом і практикувати те, що проповідує, а то й практикувати без проповідання. Хто, як не пластун, який добровільно вступив до Пласту і добровільно до нього належить? “Ми добровільно взяли на себе пута, ми рабами волі стали, на шляху поступу — ми лиш каменярі”, писав колись Франко про людей типу пластунів, які свідомо і добровільно стоять на сторожі громадських законів, які стараються завжди керуватися добром цілості, які працюють замість стояти збоку. В часи, коли так багато втікає від громадської праці і життя, те, що Пласт далі працює, має своє велике значення.

Але чим менше робітників, тим більша праця. Чим більше втікає від громади, дбає тільки за матеріальні вигоди, женеться за грошем, комфортом, тим тяжче приходиться тим нечисленним, яким лежить на серці добро братів і сестер, які не можуть дивитися байдуже на занепад нашої громади, мовляв, моя хата скраю. І тим ясніше стає, що не час сягати зависоко, рятувати чужу хату тоді, коли власна готова загорітися. Пласт мусить ще краще вrostи в ґрунт, заки стане поширювати межі своєї діяльності.

Обставини такі, що якщо не будемо обережні, то самі ми можемо занепасти, або принаймні не зможемо виконати добровільно взятих на себе обов'язків. Каже Яновський: “Я ніколи не любив ходити по дорогах”, але Пласт якраз повинен іти по дорогах: по дорогах укр. культури, традицій, пісні, дорогами батьків і прадідів. На новаторства тут нема часу, манівцями ходити не можемо собі дозволити, раз тому, що мало нас і можемо зовсім розгубитися, а подруге тому, що ми вже досить ходили манівцями, і пора вийти на дороги, які нас кудись заведуть.

Я вважаю, що Пласт мусить сконцентруватися на собі, бо хтось мусить дати громаді провідників, хтось мусить вести школу, де б учили як старих правд, так і нових. Часто чуємо нарікання на демократію. Демократія — це прекрасна система, але й вона, точніше, якраз вона, може тільки тоді вдержатися, коли матиме за собою якнайбільше висококваліфікованих і освічених людей. Правда визволяє, але десь треба ту правду пізнати, і я думаю, що ту правду треба якраз подавати в Пласті. Пласт каже: йди до школи, студійою, вчися, пізнавай, хто ти, тепер і в минулому, бо без знання теперішнього і минулого яке будемо будувати майбутнє?

А воно трудно пізнати, що діялося в минулому, та й не легше зорієнтуватися в теперішньому. Як знаємо, більшість історичних подій ніхто

не записав (в наших степах в більшості будували з дерева, а дерево горіло, а сусіди радо палили), а тим самим вони пропали, анавіть записані події часто незгідні з правдою. Залежить, хто і для кого писав. Коли ж іде про сучасні події, то хоч новинарство так поширене, як кава, воно звичайно скероване на сензаційність, не подає того, що суттєве, і тяжко відсіяти половину від зерна.

Те, що Пласт живе поза межами рідної землі, з одної сторони, робить йому труднощі, але з другої сторони, дає йому нечувану нагоду чимало навчитися і то якраз тих речей, яких нашому народові недостає. Чи нам потрібно чогось більше, ніж дисципліни, відповідальності? На мою думку, міра цивілізації — це ступінь слухняності неписаним законам, які проте існують. Хто нпр. вимагає, щоб люди не гнули хребта, і де за те, що хтось гне свій хребет і плазує, карають? А проте хіба люди з почуттям меншевартости десь мають свою державу? Хто, другий приклад, вимагає, щоб свій ішов до свого і підтримував все, що своє, обороняв своє і т. д., або карає тих, які вислужуються чужим? А проте якраз такі, як казав Франко, є погноєм, “тяглом у поїздах бистроїздних” чужих. Таке життя. Хто хоче добути власну державу, той мусить засвоїти певні закони, щоб вони прямо стали його природою, інстинктом, той мусить зокрема вивчити закони державного будівництва.

Признаймося: тих законів ми ще далеко не вивчили і — пиняво вчимося. І тому мені здається, що в нашій спільноті зокрема потрібно групи, яка б узяла собі завдання вивчити закони державного будівництва. І тою групою повинен бути Пласт. Жадний архітект — подумаймо — не буде будівель так, як йому хочеться, а так, як кажуть закони будівництва: закони гравітації, відпорности, симетрії і т. д. Горе тому, хто не зважає на закони архітектури, бо його будівлі швидко заваляться. Такі ж самі закони мають і народи, і горе тому народові, який їх не вивчив або не дотримується.

Якщо зустрінете сьогодні тих, які стидаються, а то й забули свій рід, змінили чесне батьківське ім'я, не знають рідної мови, то знайте: це тому, що їх громада чи організація, це тому, що їх батьки не дописали, не дотримувалися законів доброго виховання.

Доля розкинула нас по світі, але не на те, щоб розгубитися, але щоб нас чогось навчити. Ми — якраз оті архітекти нашого власного майбутнього і майбутнього нашого народу на рідних землях. Не шукаймо “модерних богів”, не кажімо “ми тепер тут чи там, вільні”, бо в остаточній аналізі воля — це фікція. Ідеальна свобода — це мрія, витвір уяви. Хіба море вільне? Ні, воно в берегах і коливається з місцем. Хіба ріки вільні? Ні, вони мають свої річища, і лихо людям, коли вони виливаються з берегів. Все йшло і йде згідно із законами, кожна громада, кожний народ. Пласт, мені здається, повинен якраз на ці закони звернути свою окрему увагу, вивчити їх сам і зашепити їх нашій громаді.

Понад півсотні років існує вже Пласт, серед різних обставин, в різних місцях, і все якось знаходить спосіб допомогти своїй громаді. І так воно повинно й бути надалі. Більше, Пласт повинен ще дужче напружити

свої сили, бо обставини того вимагають. Хто як не пластун буде годити розсварених, розполітикованих, зневірених? Комусь треба це робити, бо інакше зникнемо з екранів життя, з порядку днів. Перед укр. громадою проблеми, які можна буде тільки розв'язати при максимальній напрузі духа й інтелекту всіх, кому дорога справа збереження українства поза межами рідної землі і відбудови укр. держави на тій рідній землі. Ті проблеми не народилися за ніч, як гриби по дощі, нема на них скорої чи легкої розв'язки, але шукати розв'язки таки треба. І хто має більше шукати її, ніж Пласт? Хто, як не добровільні лицарі ДОБРА, ПРАВДИ і КРАСИ, яких вчили і вчать шукати в браті радше доброго, ніж злого, хто pomoже тому братові пізнати ті неписані закони державного будівництва (замість "ходіть і володійте нами")?

"Люблю я море, бо на ньому кожна дорога нова, і кожне місце — дорога", каже Яновський. Хто як не пластуни має збагнути ті нові дороги, нові місця? Тільки і зокрема пластуни. З гаслом "сини Франції, на вас жде слава", Наполеон колись здобув майже цілу Європу, але не встоявся, коли Нелсон повів проти нього англійців з гаслом "Англія вірить, що кожний виконає свій обов'язок". Пластуни — це діти обов'язку. Мало нас, але на те, що нас мало, ми повинні відказати, як колись, в легенді про звірят, відказала львиця, якій дорікали, що вона привела на світ тільки одне левеня. "Так, — сказала вона, — але я народила лева". Ми повинні сказати: так, нас мало, але ми — пластуни. Не кількість, а якість важна, і не говорення, а праця. Кажуть, що якщо людина готова — нагода сама прийде.

Реасумуючи, я б хотів сказати, що Пласт наразі на правильному шляху. Тут чи там треба його дещо пристосувати до нових обставин, але шукати для нього нових форм — не треба. Навпаки — треба в нього тільки влити трохи нового змісту. Укр. громада має до нього пошану і респект, навіть довір'я, і їх треба нам далі зберігати, взявшись до ще активнішої праці не тільки в Пласті, але й у громаді: щоб давати приклад, щоб вчити братерства і державного будівництва, щоб єднати. А це не легкі завдання.

Казав далі Яновський: "Треба не губити напрямку, бачити попереду верхівлю гори і йти крізь хащі". Мовби до нас, пластунів.

Великі справи вимагають великих зусиль і великих людей, одним словом — пластунів, справжніх пластунів з вірою, що одного дня

**БЕЗ УВАГИ НА РІЗНИЦІ, З'ЄДНАЮТЬСЯ ВСІ У СПІЛЬНОМУ
БАЖАННІ ЗБУДУВАТИ ВЛАСНУ ДЕРЖАВУ НА РІДНІЙ ЗЕМЛІ І ЗБЕ-
РЕГТИСЯ УКРАЇНЦЯМИ ПОЗА МЕЖАМИ РІДНОЇ ЗЕМЛІ.**

«Історія знає народи, які щезли з лиця землі через поширену в них пошесть самолюбства, що дозволяло кожному думати лише про себе, не зрєктися ні дрібки своєї вигоди й не жертвувати ні трішечки свого труду, щоб уможливити єднання, злуку розсіяних сил народу».

Д р о т

ПЛАСТУН – ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

Генезу громадського виховання бачимо у Пласті вже в перших, підготовчих сходах юнацьких гуртків. Самовиховна метода, передбачена Основоположником Пласту, напроваджує молодого юнака чи юначку на правильну дорогу, щоб стати прикладним і корисним громадянином свого народу.

Спочатку незамітно, ніби в грі чи дозвіллі, юнацтво зникає виконувати щораз то поважніші обов'язки. Пластовий гурток — це спільнота, а то й взір державного життя. Члени платять внески за приналежність, значить — виконують обов'язок і знають, чому вони це роблять. Вибраний ними скарбник вчиться господарити тим грошем, цебто громадським добром. Один приготує та веде гутірку, інший бере участь як кореферент, а всі разом приходять до спільного висновку чи вирішують конкретне діло. Спочатку буде воно мале: як найкраще провести прогулянку за місто при допомозі топографічної мапи; більш досвідчені пластуни будуть плянувати мандрівний чи постійний табір, а в дозрілому віці прийдеться вирішувати поважні громадські справи. Комуś, необізаному з пластовою методою, можуть здаватися їхні справи малими, незначними. Одначе, як відомо, всі великі діла починаються з малих. Тож Пласт своєю методою і засобами дає великі можливості молодій людині вирости на доброго громадянина, корисного для свого суспільства, на громадського діяча.

Одначе, як відомо, Пласт своїми основними заложеннями, вірністю Богові і Батьківщині, своїм лицарським законом і правопорядком вирощує молоде покоління у ідеалістичному світосприйманню. Людині з пластовим світоглядом часто дуже важко пристосуватись до громади, до її зрізничкованого життя і ідей, які нероз дуже далекі від засад засвоєних у Пласті.

Це явище можна помітити не тільки у нашій спільноті, але теж і в давно організованих націях, навіть з тисячелітною державно-політичною традицією. Важко було подібним до Пласту скавтським організаціям різних народів утримати себе і свою організацію понадпартійною, негруповою, не "дати себе розполітикувати". Навіть і ті скавтські організації, що прийняли спонзорат церковних ієрархій, мусіли поділитись за своїм віровизнанням на католицькі, лютеранські тощо. Зрізничковане суспільство старається впливати на молодечі організації скавтського типу, на їх проводи і притягнути їх до своїх політичних, партійних чи інших групових інтересів.

Покликатися на клясичні приклади з життя інших народів про працю провідних діячів організацій скавтського типу на громадсько-політичному полі — дуже важко. Правдоподібно, таких прикладів у історії всесвітнього скавтського руху майже немає. Хіба тільки поодинокі члени (дорослого віку) включалися в політичне життя своїх народів. Одначе тоді

вони: на головний провід своєї скавтської організації не мали впливу, бо їх, як визначних членів такої чи іншої політичної фракції, не допускали до рішального слова.

Одначе вони могли мати вплив і бути одночасно у проводах організацій соціального, культурного чи фахового типу. Гарним прикладом буде завжди бувший начальник чехословацького скавтингу Свойсік та генерал Клецанда.

Сам генерал Бейден Пауел був військовою людиною і завжди дивився на скавтинг як на службу батьківщині і старався його вповні пристосувати до потреб держави, а ніколи до потреб однієї чи другої касті, партії чи конфесії.

В історії постання українського Пласту були виняткові умовини. Основоположник тільки й думав про те, як пристосувати зовнішні форми і методу скавтського руху до бездержавного тоді народу і його життя з великою ціллю — створити державу руками тієї генерації, яка пройде пластовий вишкіл. Дати громаді свідому, характерну і патріотичну людину, яка не тільки стала б помічною в будові держави, але й потрапила втримати у ній моральний правопорядок. Наша громада прийняла радісно появу пластового однострою і його власників, рухливих, патріотичних, характерних юнаків. І так теж, як і в державних народів, старалася пригорнути Пласт собі, для себе, для своїх деколи й партикулярних цілей. Нічого дивного. Це було навіть приємним. Від Пласту залежало утримати себе загальнонаціональною організацією. І це Пласт осягнув.

Та з бистрим ходом часу з тих юнаків вирости дозрілі віком громадяни і постали нові проблеми. З різних відлаmkів і складових частин здиференційованої громади дались почути домагання: “Давайте нам ту обіцяну людину, давайте їх, отих патріотичних, характерних, вишколених у Пласті громадян!..”

Проблеми, про які ми сьогодні тут згадуємо, постали вже в часі появи перших чисел “Пластового Шляху”. Правдоподібно, що саме ті проблеми спричинилися і викликали потребу “провідницького слова”, органу пластової думки, щоб дати напрям тій новій людині, готовій іти служити громаді.

Зрозуміло — не всім можна було залишатися тільки виховниками і провідниками у пластовій організації. Багато мусіло увійти в громаду, включитися в її активне, визвольне рiчище. Включалися відповідно до власного виробленого світогляду, під впливом родини, школи, церкви, студентського доквілля тощо. Поставали нові проблеми — навіть курйозні ситуації: через приналежність до різних груп почала рватися пластова дружба, доходило й до ворожнеч.

Основоположник Пласту, д-р Тисовський, бачив це. Нерадо дивився на ці від’ємні прояви. Покищо просив тих одиниць, що надто різко проявили себе у політично радикальному рухові, не займати у Пласті провідних діловодств. На тому і обмежився. Через заборону влади “Пластовий Шлях” перестав виходити, Пласт перейшов у підпілля, на еміграцію (ще до часу другої світової війни), і ті проблеми тимчасово притихли.

По відновленні Пласту по другій світовій війні, коли її хуртовина викинула нас поза межі рідної землі, покійний Начальний Пластун Сірий Лев часто накликав до створення в сеньйораті такої пригожої атмосфери, щоб його члени, які працювали в політичному секторі, могли впливати на злагіднення розходжень між партіями чи групами. Наскільки були успішними його заклики до людей, що прийшли до сеньйорату по війні і не мали нагоди пройти повного виховного пластового процесу в час підпільного Пласту — викаже колись історія. Все ж таки треба відмітити два позитивні і важливі факти: перший — це те, що люди з різних політичних груп саме на терені Пласту знайшли спільну мову і масово вносили прохання прийняти їх до сеньйорату, покликаючись на свою давнішу приналежність, а другий — це відрадний факт об'єднання всіх політичних угруповань в єдину репрезентацію ЦПУЕ, завдяки наполегливим намаганням тих членів Пласту, що вже як зрілі громадяни входили до різних організацій чи партій і мали там видатний вплив.

Не легко погодити прикмети справжнього пластуна, якого повинна характеризувати скромність, братерськість, толерантність до поглядів інших людей, справедливість та завжди чесна гра, з лояльністю до політичних організацій у нашій, часто невеселій, дійсності. Тож треба йому добре подумати, до якої саме партії він може піти без ризику конфлікту власного сумління, почувань і наслідків, які з цього можуть постати. Але, раз він приналежний до даного угруповання, він мусить пам'ятати, що в першій черзі — він пластун, державник. Коли переконається, що помилювся, краще завчасу відійти, чим кривити душею і йти проти свого пластового світосприймання і вчення.

Є багато інших ділянок громадського життя, де такі небезпеки мінімальні або взагалі неіснуючі: шкільництво — нижче й курси українознавства, фахові — професійні організації, як товариства лікарів, інженерів, правників, спортові товариства, кредитові кооперативи — всюди радо приймуть громадянина-пластуна, що пластовий стиль життя бажав би впровадити в широкі громадські кола.

Наше громадське життя, а політичне спеціально, потребує оздоровлення. Дійсність по діяспорі не є веселою. Навіть, здавалося б, однозвучні угруповання поділяються всередині на декілька відламів. Хтось, мабуть, дуже вміло працює в тому напрямі, щоб нас роз'єднати. Цьому роз'єднанню допомагає ще й прогресуюча інертність загалу. Активними залишаються, на жаль, одиниці без належної підготовки до громадсько-політичного життя. Немає допливу нових, надійних сил, бо немає в нас шкіл політичного знання. На провідні місця впливають випадкові люди, яких винесла корисна для них хвиля, кон'юнктура, а не добра школа, пройдений шлях і досвід, особистий організаційний талант і здобутий стаж громадського провідника.

А в загальному громадському життю зустрічаємо явища занепаду родинного життя, "пайдократії" — тобто діти ставлять вимоги і диктують звичаї, а воля батька чи матері майже немає ніякого впливу й поваги.

Преса не створює належної громадської opinii, а виняткових закликів до порядку, справедливої критичної думки — мало хто слухає.

Навіть і в нас у Пласті важко почути випадки стосовання відповідних консеквенцій тоді, коли хтось, будучи його членом, легковажить або й нехтує пластовим законом чи стилем життя. Це в свою чергу від'ємно впливає на наш молодий доріст, який починає ставитись до пластового закону, як до "великих слів", які в практичному житті не мають значення.

Тож підготовка до 2-го пластового конгресу повинна йти по лінії віднови пластового духа, поновного або основнішого простудійовання тих думок нашого Основоположника, які він нам з'ясував у посібнику "Життя в Пласті". Друзі Сеньйори, Старші Пластуни й Пластунки! Не підходить до цієї книги з думкою, що вона призначена тільки для юнацтва. Дуже правильно оцінив її один журналіст з нагоди її другого видання, кажучи, що .."це книга для синів і батьків". Вона вкаже Вам правильний, твердий шлях громадського здорового суспільного і політичного життя на здорових пластових засадах. Шлях, яким пластуни мають і мусять піти і виконувати той гарний традиційний обов'язок служіння "реї публіце". До цього треба всесторонньої підготовки, розуміння своєї громади і чужого довкілля, в якому живемо, свідомості відповідальності за долю спільноти.

На сторінках відновленого "Пластового Шляху" треба доповнювати це знання, в дружній, поважній застанові і дискусії шукати нових стежок не тільки для дальшої виховної і самовиховної праці, але й для того, щоб наші дорослі віком члени виконували ту життєву місію, яку признає їм наш Основоположник: **дати нашій громаді повноцінних, характерних, ідейних і жертвонних діячів**, духовим фундаментом яких було б пластове почуття віри і обов'язку рідній спільноті, а у відношенні до свого і чужого довкілля — пластовий закон, стосований у щоденному житті.

З діяльності ГПБ у підготові Конгресу

Як відомо, проголошення 2-го Пластового Конгресу Головною Пластовою Булавою в серпні 65 р. подало як його реченець початок вересня 66 р. Вже однак на спільній нараді представників КПС в США і Канаді із Головною Пластовою Булавою і Головною Пластовою Радою 27 і 28 листопада 65 р. в Торонто поставлено під сумнів цю першу дату, через короткий час для підготовки такого великого діла. Тоді теж взято до уваги як другу альтернативу грудень 66 року, узалежнюючи її від дальшого перебігу праць.

При кінці березня 66 р. Головна Пластова Булава вирішила, що з уваги на прохання КПС в Канаді та не закінчення запланованих до цього часу праць Конгрес може відбутися найраніше на переломі 66/67 року, при кінці місяця грудня. Цей реченець до сьогодні актуальний, а пересунення може бути лише, коли комісії, зокрема програмова, не будуть готові із своїми працями.

Найбільше активну діяльність проявляє програмова комісія Конгресу, яка відбуває періодично свої наради в Нью-Йорку під проводом тимчасового голови її, пл. сен. Я. Гладкого. Досі відбуто вже 13 сходин. До комісії пригосилося досі 32 пластунів і пластунок із рядів сеньйорів та старшого пластуництва, які определили себе за своїми зацікавленнями до 4 підкомісій програмової комісії. Наразі підкомісії згодилися провадити такі сеньйори: 1. Підкомісію докільля Пласту — пл. сен. О. Кузьмович, заступник ст. пл. Я. Лешко, 2. Підкомісію ідейних основ — пл. сен. Г. Коренець, 3. Підкомісію устроєву — пл. сен. М. Раковський, 4. Підкомісію методи та діяльності — пл. сен. Я. Рак. Кожна з підкомісій висунула у висліді своїх праць та дискусій низку найважливіших проблем, які будуть подані в черговому “Пластовому Шляху” до відома загалові пластуництва для інформації та висловлення своїх думок відносно цих тем та їх доповнення. До поодиноких тем вже зголошуються прелегенти — фахівці, до яких члени підкомісій персонально звертаються.

Досі всі висунені теми сходяться до насвітлення сьогоднішнього стану пластової організації і її виглядів на майбутне.

Широкою темою дискусії на нарадах програмової комісії є далі спосіб дальшої праці комісії аж до завершення на Конгресі. Підставою дискусії є проект напрямних для підготовки і переведення Пластового Конгресу пера пл. сен. Я. Рака, який програмова комісія вирішила передати Головній Пластовій Булаві для дальшого розгляду. З контрпроектom виступив пл. сен. М. Раковський, уважаючи за доцільне, щоб переведення Конгресу злучити із черговою КУПО. В цій справі серед комісії досі дуже різні думки.

Для кращої інформації загалу членства про підготовку Конгресу видано вже з поміччю КПС в США “Листок” — інформатор, який повинні одержати всі старші пластуни/ки і сеньйори на особисті адреси, якщо їх подали КПСтаршини. На терені поодиноких КПС повинні по змозі творитися крайові програмові комісії, або КПС-и повинні визначити своїх зв'язкових до головної програмової комісії. Досі таких відпоручників визначила лише КПС в Канаді.

Організаційна комісія 2-го Конгресу твориться з доручення ПТБ на терені США. КПС у США покликала як її голову пл. сен. В. Яворського, який опрацював обширний проект праць цієї комісії та завдань до переведення в найближчому часі.

Видавнича Комісія досі зосередилася на видаванні та редагуванні “Пластового Шляху”, на сторінках якого появляються інформації про Конгрес і статті, теми яких торкаються проблем, що і є в осередку уваги програмової комісії.

Підготовка 2-го Пластового Конгресу вже сьогодні відбивається широким відгомном серед українського громадянства, яке прийняло задум дуже прихильно та з великим зацікавленням. Поодинокі громадяни вітають ініціативу пластового проводу як незвичайно в пору, зокрема тепер, коли вже проголошений Світовий Конгрес Вільних Українців, уважаючи, що 2-ий Пластовий Конгрес повинен відбутися перед Світовим Конгресом Українців як один із підготовних моментів для нього.

“ПЛАСТОВИЙ КОНГРЕС УЖЕ РОЗПОЧАВСЯ...”

Такими словами закінчується редакційна стаття у “Листках Дружнього Зв’язку” 4-го Куреня УСП і 2-го Куреня УПС “Ті, що греблі рвуть”, і справді, як бачимо з наміченої головним пластовим проводом техніки підготовки конгресу, він буде складатися з ряду подій і підготовчих праць, що йтимуть у пляновому чергуванні і ступенюванні, щоб укінці завершитися кількадневним збором всього думаючого активу нашої організації з метою підсумувати працю цілого ряду комісій і підкомісій, покликаних Головною Пластовою Булавою, та розгляду проблем і питань, продискутованих поодинокими пластовими осередками, з’єднаннями і проводами крайових пластових організацій.

Такі дискусії почалися спонтанно з хвилиною проголошення наміру скликати 2-ий пластовий конгрес. Тож можемо сміливо сказати, що перша стадія його вже почалася. З досі доступних нам джерел ми зібрали деякі думки з цих підготовчих розмов і бажаво познайомити читачів нашого журналу з міркуваннями на тему завдання і основних проблем, якими, на думку поодиноких дискутантів, повинен зайнятися конгрес.

Ось так, на нарадах “Студійної Групи” 3-го куреня УСП і УПС “Лісові Чорти” подав пл. сен. Ю. Старосольський під розвагу й дискусію декілька тез, які ядерно заторкують завдання конгресу і причини, що спонукують Пласт його скликати:

● Наступний Конгрес повинен бути висловом співпраці носіїв пластових традицій і носіїв модерного досвіду й нового розуміння пластової проблематики та середовища, в якому вона виростає.

● Перший Конгрес дав тільки з’ясування ситуації, а не дав ні напрямних на майбутнє, ні особливих рішень, тобто дав тільки з’ясування вихідної позиції для дальшої мандрівки до мети. Цей Конгрес повинен дати не тільки з’ясування ситуації, але й напрямні для дальшої праці. Конгрес повинен:

а) дати з’ясування й аналізу тих різниць, які заіснували від часу 1-го Конгресу і які мають значення як нова вихідна позиція для напрямних дальшої діяльності,

б) те з’ясування ситуації повинно обіймати всі місця поселення нашої громади (не тільки США і Канаду), так щоб напрямні могли бути сприйнятливими в різних місцевих обставинах.

● Пластова ідея засадничо незмінна: це так відноситься до трьох головних обов’язків, як і Пластового Закону. Але, залежно від обставин наших місць поселення, від різного виховання і світогляду нашої пластової молоді, практичний аспект їх може вимагати відповідної нової інтерпретації чи дефініції, щоб вдержати їх ясними, живими й реальними.

● Предметом розгляду та рішень наступного Пластового Конгресу повинна бути пластова методика, форми й засоби. Бо тільки метода й засоби, достосовані до даних обставин, можуть робити Пластову Ідею атрактивною

для молоді а Пласт практичною, корисною, атрактивною і через те цінною організацією. Одною з "незмінних" методичних засад пластової системи є її доцільність, а через те і "змінливість" відповідно до вимог тієї доцільності.

● Одною з основних тем другого Конгресу повинно бути питання, як пластуни у країнах свого поселення, як їх повноправні й льоальні громадяни, повинні активно включатися в місцеве політичне, культурне й господарське життя, в ньому гідно репрезентувати український елемент і — спазати б — із нутра, тобто як громадяни, а не чужинці, діяти в користь української справи, як справедливості, слухності і всевітньої політичної доцільності.

● Пластуни, як носії виразних етичних і культурних вартостей, загальнолюдських і українських, повинні племати ці вартості і поширювати їх в новому середовищі і так вносити в те середовище свій етичний та культурний вклад.

Неперіодичне видання куренів УСП і УПС "Ті, що греблі рвуть" "Листки Дружнього Зв'язку" — весна 1966 (редактор: ст. пл. О. Гординська) подає такі міркування на цю ж саме тему:

● Щоб правильно скопяти проблеми, Конгрес мусить точно з'ясувати становище і обов'язки Пласту в перспективі української спільноти в діаспорі. З-поміж різних тем Конгрес повинен передискутувати ролю та місце Пласту в боротьбі за українську державу, проблему апартійности і аполітичности Пласту в нових обставинах українського політично-партійного життя, проблемі релігійної толеранції в Пласті, потреби співпраці Пласту з українськими науковими інституціями, співпрацю Пласту з українською родиною, проблему мішаних подруж, пластовий обов'язок збереження, племання і поширювання української традиції, впливи змін соціальної структури українського суспільства на Пласт, участь старшого пластуства в студентському житті в українським і поза-українським середовищі, залежність ідейних основ, програми, устрою і метод праці інших молодечих організацій від Пласту, і співпрацю Пласту з іншими молодечими організаціями.

● До Другого Пластового Конгресу довела серія важливих чинників, які радикально змінилися від часу, коли Пласт заснувався, а навіть і від Ашаффенбурзького Пластового Конгресу в 1948 р. Коли давніше Пласт складався виключно з уродженців України — чи на своїй землі, чи на еміграції, — то тепер у Пласті в уладах юнацтва і новацтва немає взагалі молоді, яка була б народжена на Україні. Пласт складається тепер із громадян різних країн — пластунів, які, крім своїх українських і пластових традицій, вже пов'язані із життям країн поселення.

● Щоб скопяти всі ці проблеми у світлі сучасних обставин, Конгрес мусить сконфронтувати ідейні заложення Пласту та сучасну дію Пласту і у висвіді дати об'новлені інтерпретації та напрями виховної дії на найближчі декади.

● Мусимо усвідомити собі, що Пластовий Конгрес вже почався в усіх тих дискусіях, що проходять і будуть проходити у наших пластових гуртах

і у пластовій пресі — а головню у Пластовому Шляху. Тому включімся і ми у ці дискусії, додаючи нашу думку для вирішення тих важливих для нас проблем.

На терені крайової пластової старшини в Канаді відбувались теж дискусії на тему конгресу. Висловлювані дискутантами думки можна б скопити теж в наступній скондензованій формі:

● Щоб така організація, як Пласт, могла з успіхом існувати і діяти, мусять бути такі передумови: ясна, чітка означена і здійснення ідей, віддана, жертovní у праці, вірні, послідовні та відповідальні провідники — "апостоли", тобто група людей, що однодушно унапрямлює працю, та прихильне середовище — запліччя батьків, церкви, школи, які в основі згодні з ціллю, методом та засобами, що їх застосовується до молоді, яка стоїть теж і під їх моральним впливом.

● В Україні ці передумови були, без уваги на конфлікт ідей в рідному і чужому довіллію, про які була мова в деяких статтях відновленого "Пластового Шляху". Тож Пласт не тільки втримався і виконував свою ролю громадського і державницького виховання молоді на засадах християнської моралі, патріотизму і плекання чеснот та приймає для вирощення повноцінної, життєрадісної і характерної людини, але й буйно розвинувся, всупереч перешкодам і заборонам чужої влади.

● Ашаффенбурзький конгрес мав на меті звинувати нас "ідеологічним наплечником", підготувати до трудів і несподіванок у невідомому тоді майбутньому — масовому переселенню за океан. Вік був підсумованим ідей, виносених з рідної землі, і скріплював духові сили нового покоління провідників — "апостолів" пластової ідеї. Ті ж бо, що в Україні були членами УСП, тепер входили вже й до головного пластового проводу як члени пластового сеньйорату.

● Пластова виховна концепція виправдала себе в час великого переселення. Без уваги на поновне "перемішання" пластового членства, зовсім нові побутові умови і труднощі, організаційна сітка Пласту у всіх країнах поселення постала на диво швидко, і почалася негайно більш чи менш нормальна пластова виховна робота.

● Одначе конфлікт ідей у своєму довіллію і зустріч із чужими ідеологіями, про які вже теж була мова в деяких статтях "Пластового Шляху", вимагали ВІЗП українця на постійному поселенні поза межами рідного краю і ВІРИ У ВІЧНЕ ІСНУВАННЯ УКРАЇНСТВА В ДІЯСПОРІ. Одначе багато наших провідників не хотіло погодитися з думкою, що це не переходеве, а постійне поселення, дехто ще не зміг усвідомити проблеми або вважав, що заторкувати її надто вже небезпечно. Тож хоч наші крайові конференції і з'їзди, курси виховників і деякі статті у "Пластовому Шляху", що появлявся в 1950-51 роках, порушували цю проблему, поважної праці пластового проводу в тому напрямі не бачимо впродовж довшого часу. Можливо, що справа му-

сіла назріти, що аж перспектива кільканадцяти років була потрібна, щоб усвідомити собі неминучість її аналізу і розв'язки.

● Першим поважним кроком уперед у цьому напрямі було устійнення дефініції України, що її прийняв головний пластовий провід у привності сл. п. Сірого Лева в 1961 році. Вона виразно говорить, що в склад цілої української спільноти входять, як її складові частини, теж і групи українців, поселених постійно поза межами рідної землі, і витворені ними культурні цінності. Це вже дає більш реалістичний образ молодій людині, кому складає вона свою першу, добровільну молодецьку присягу вірності.

● Але брак візії ідеалу українця — громадянина держави поселення, в якій він і його діти та внуки будуть постійно жити і зберігати рідну культуру та вірність своїй національній спільноті — Україні, тобто гармонійної і реалістичної синтези відношення до держави і нації (в нашому розумінні цього слова), позначився досить прикро на нашій виховній роботі. Неодносторонні відповіді виховників на питання молоді в цій справі могли викликувати враження непевності самого пластового проводу, а в деяких випадках можна було запримітити спроби "приспосувальщини", тобто нагинання ідеї до життя доквілля.

● Ашаффенбурзька група пластових провідників — "апостолів" досягає в пересічі шостого, а то й сьомого десятиліття життя. Це в загальному виявляється мешкою можливістю активної діяльності. Молодше, виховане у "діпівських" таборах, покоління пластових провідників, що саме у віці повної фізичної і духовної сили — малочисельне, а їхні погляди теж вимагають перевірки і узгіднень.

Зовсім молоде, а все ж таки доросле віком покоління надійних старших пластунів і пластунок живе під постійним впливом філософії прагматизму, теорій про злиття націй, пророцтв про сумеря націоналізмів як віджитого періоду історії людства тощо, якими наповнюють їхні ўми університетські катедри. Тож конечно дати їм нагоду, спільно зі старшими членами Пласту, науково обґрунтувати і скріпити їхню віру в правильність пластового ідейного шляху і в зв'язку з тим у доцільність їхньої жертвової праці, яку вони виконують як виховники юнацтва.

Тільки тоді вони можуть бути справжніми пересемниками найвищих пластових діловодств, стати майбутніми "апостолами" пластового руху в країнах нашого постійного поселення.

● Нарис тематики 2-го пластового конгресу, поданий пл. сев. Яром Гладним, і його засяг незвичайно широкий і вимагає довгої наполегливої праці цілого ряду комісій і підкомісій, праць фахівців, передискутовання різнородних проблем тощо. Важко уявити, щоб це могло статися впродовж декількох місяців, навіть при дуже інтенсивній діяльності комісій і допомози "Пластового Шляху".

З другого боку, відкладання конгресу на роки теж недоцільне і навіть загрозливе у своїх наслідках, бо життя йде нестримано вперед і наша мо-лодь та виховна робота вимагають негайних ясних відповідей і напрямних.

Тож насувається думка: чи не відбуті його в декількох частинах, відповідно до проробленої тематики. Але на порядок нарад I-ої сесії слід би поставити найбільш важливі і основні дві актуальні проблеми, які вимагають негайного ясного наświetлення, а саме:

- Візія вічності української діаспори і її реалістичне обґрунтування.
- Доведення реальної можливості реалізувати пластову виховну концепцію на основі ідейних заłoжець Пласту в умовах життя на постійному поселенні поза межами рідної землі.

У старшопластунській ділянці нашого журналу, "Трибуна молодих", містимо думки активу з рядів УСП, які посередньо заторкують теж проблематику конгресу.

Володимир Савчак

ВИБРАНА БІБЛІОГРАФІЯ ПРО УКРАЇНУ ЧУЖИМИ МОВАМИ

Г — а.

Згадки про найдавніші поселення на території України можна знайти в таких працях —

Г-1) Coon, Carleton Stevens. *The Races of Europe*. New York' Mac-Millan, 1939. 739 p.

Г-2) Dixon, Ronald B. *The Racial History of Man*. New York, Scribner, 1928. 583 p.

В обох книжках є згадки про археологічні знахідки на території України, а зокрема в другій автор (антрополог Гарвардського університету) стверджує існування расових різниць поміж знахідками у могиляниках (місцях поховання) на терені України і Росії. (Стор. 116-128).

Про перший похід легендарних князів Аскольда і Дира на Царгород є праця

Г-3) Vasiliev, Alexander. *The Russian Attack on Constantinople in 860*. Cambridge, Mass. The Medieval Academy of America, 1946. 245 p.

Хоч автор пришиває термін "Раша" до подій з половини IX-го сторіччя, його праця цікава з погляду аналізу доступного джерельного матеріалу.

Іншою цікавою працею про початки християнства в Україні є

Г-4) Winter, Eduard. *Byzanz und Rom im Kampf um Ukraine*. Leipzig, Harassowitz Verlag, 1942. 222 p.

Цінним причинком до історії княжої доби є видана Союзом Українців у Великобританії праця

Г-5) Polonska-Vasylenko, Natalia. *Ukraine-Rus and Western Europe in 10th-13th Centuries*. London, Ukrainian Publishers, Ltd. 1964. 47 p. Plates.

Історія княжої доби до кінця XII сторіччя з погляду офіційної советської науки є предметом обширної (685 сторінок) наукової праці

Г-6) B. Grekov. *Kiev Rus*. Foreign Language Publishing House. Moscow 1959. 685 p.

Хоч автор, відмінно від західних істориків, які постійно вживають термін "Kievan Russia", уживає правильного окреслення "Kiev Rus", — він обґрунтовує тезу про те, що — "The history of Ancient Rus was not the history of the Ukraine, nor of Byelorussia, nor yet of Great Russia alone. It was the history of a state

that enabled all three to mature and gain strength" (p. 12).

Ідентичне становище займають російські історики на Заході, як напр.

Г-7) Vernadsky, George and Michael Karpovitch. *A History of Russia*. New Haven, Yale University Press, 1947-1953. Vol. I. Ancient Russia. Vol. II. Kievan Russia. Vol. III. The Mongols and Russia.

Українські історики у вільному світі, самозрозуміло, відкидають ці російські тези, — так як їх відкинув був ще у 1904 році Михайло Грушевський у своїй відомій праці "Звичайна схема руської історії та справа раціонального укладу історії східнього слов'янства" (дивись англ. переклад у *The Annals of the Ukrainian Academy of Arts and Sciences in U.S.A.* Vol. II. No. 2 (4). New York 1952. Найновіше з'ясування української історичної науки знаходиться в праці проф. д-ра Миколи Чубатого п. н. "Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східньослов'янських націй". Нью-Йорк—Париж 1964, — з резюме англійською мовою на стор. 41-9, як також у статті "The Ukraine and the Dialectics of Nation-Building" by Omeljan Pritsak and John S. Reshetar, Jr. у збірнику названому раніше під Б-11. ("The Development of the USSR". Edited by Donald W. Treadgold).

Проф. д-р Микола Чировський, який викладає економічні науки в університеті Сітен Гол, недавно випустив книгу про соціально-економічну історію України від найдавніших часів до 1781 року з поділом на періоди: жівсько-галицький (860-1349), литовсько-польський (1349-1648) та козацько-гетьманський (1648-1781) п. н.

Г-8) Chirovsky, Nicholas L. *Fr. Old Ukraine. Its Socio-economic History prior to 1781*. The Florham Park Press, Inc. 1963. 432 p.

Г — 6.

Одним з найстаріших творів про Україну в часах Хмельницького є — Г-9) Guillaume le Vasseur Sieur de Beauplan. *A Description of Ukraine*. New York 1959. XIII+36 p. Maps.

Ця праця появилася вперше у 1650 р. французькою мовою; її перевидала в 1959 р. Організація Оборони Чотирьох Свобід України в Нью-Йорку, в опрацюванні д-ра Петришина і пл. сен. Богдана Кравцева, як фотодрук сторінок 445-481 першого тому видання англійською мовою під наголовком "A Collection of Voyages and Travels". London 1744. Six Volumes. та оригінальних мап Бопляна, які також мають свою історію.

Другий твір з часів Козаччини, написаний в половині XVII-го сторіччя французом, а згодом перекладений на англійську мову — це

Г-10) Chevalier, Pierre. *A Discourse of the Original, Coutrey, Manners, Government and Religion of the Cossacks*. Translated by E. Brown. London, 1672. VI+195 p.

Рівно 300 років після появи згаданої вище книжки американський науковець дав знамениту аналізу цього періоду, що зветься в нашій історії "Великою Руїною", в монографії виданій каліфорнійським університетом

Г-11) O'Brien Bickford S. *Muscovy and the Ukraine from Perelaslavl Agreement to the Truce of Andrusovo. 1654-1667*. University of California Press, 1963. 138 p. map.

Переяславський договір, основно проаналізований в попередній праці, діждався цілої серії статей і монографій в рр. 1954-5 у зв'язку із урочистим святкуванням "воз'єднання" України з Росією, що їх наказала була Москва. В бібліографічній праці Вереса (гл. А-1) перелік цих статей займає майже три сторінки (90-93) і туди відсилаємо читачів, яких цікавить ближче ця тема.

(Продовження буде)

ТРИБУНА МОЛОДИХ

З ПРОБЛЕМАТИКИ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТИ УСП

Ігор Старак

ФІЛОСОФІЧНІ РОЗДУМИ

(Що таке життєва вартість?)

Намагаючись подати дефініцію життєвої вартості, можна б сказати, що вона — це засіб до здобуття щасливого життя, нашого особистого духового «Шан-грі-ля»...¹⁾

Але як нам такого цінного для нас засобу «набратися», здобути його для досягнення нашої життєвої цілі?

З молодих літ — ба, з першого дня від нашого народження ми віддані під вплив різних сил, що нас помалу формують, як скульптор глину: батько, мати, вчителі, провідники молодечої організації — всі вони учать нас «відрізняти добр від зла».

Пізніше, коли ми стаємо дозрілими людьми, думаємо, що тепер уже нарешті станемо панами своєї власної волі і думки. Та даремна наша надія. Щоденні вістки про світові події, реклами, газети, книжки та крутіж буденного суспільного життя далі впливають на наші погляди, колихають нашими, здавалося б, здобутими вартостями (може, ідеалами?) — як вітер житом у полі.

Здається, що швидкий біг сьогоднішнього життя не дає нам змоги зупинитися думкою над особистими вартостями в житті. Ми дуже рідко коли маємо доволі часу, щоб розглянути, «поставити під мікроскоп» основи- фундаменти власного життя.

Чи ми маємо змогу часто роздумувати над справою свого походження і його вартості, щоб відчувати впевненість, а навіть гордість із посідання спадщини тисячолітнього культурного надбання наших предків?

Чи ми певні того, що нетягнемось позаду світових подій, замість бути їхніми учасниками і співтворцями історії світу?

Чи ми впевнені в тому, що беремо активну участь у творчій праці з наміром підготовки щасливої національної майбутності для своїх дітей і дальших нащадків?

Або ж чи ми задоволені нашою працею, ріднею, спільнотою? Чи ми находимо нсві зацікавлення в нашому щоденному житті?

Що потрібно нам зробити, щоб знайти і здобути певні вартості в житті? На це останнє питання можна з почуттям правильності відповісти, що треба мати в першу чергу фізичне й духове здоров'я.

¹⁾ «Шан-грі-ля» — місцевість у Тибеті, де за легендою немає границі віку — рай на землі.

Друге, що видається доконче потрібним, це ідеалізм! Ми мусимо бути до певної міри (сказати б, з почуттям і свідомістю здійсненності наших уявлень) ідеалістами.

Чому? Тому, що світ сьогодні спрямовує свою думку і дію в напрямі повного реалізму і матеріялізму. Через реалізм і матеріялізм ми не маємо змоги «бачити цілого лісу», бо ми занадто сконцентровані над «особистим деревом».

Але ми мусимо ще раз те підкреслити і бути свідомими, що наш ідеалізм і наші мрії не будуть мати вартості, коли їх не супроводжатиме суворя логіка.

Ми, дозрілі віком члени Пласту, як старші пластуни, так і сеньйори, повинні намагатися часто «висувати шию» поза практичну буденщину. Вартості та ідеали не постають самі від себе або із щоденної важкої праці.

Власне, прямування до нашого «шан-грі-ля» вимагає від нас призначення певного часу на роздуми, самоаналізу і самокритику.

Але в сьогоднішньому рухливому світі дуже важко бути на самоті, яка створює сприятливі умови до роздумів над самим собою. Всі гуртуються — роблять усе разом. Ми нетерпеливисьмо і не маємо часу на роздуми.

Але терпеливість — це прикмета великої людини. Терпеливість можна інтерпретувати теж як дорослість, здоровий розум, рівновагу (фізичну й духову) та вміння знайти різницю між добром і злом.

Правильно казали грецькі філософи: «пізнай самого себе»... Пластунам треба намагатись пізнавати себе щоденно, бо власне у роздумах і пізнанні самого себе в щоденному житті ми знаходимо наші життєві вартості. Здається, що наш життєвий «шан-грі-ля» ми зможемо осягнути тоді, коли знайдемо зацікавлення життям, ентузіям, який стає успішним зособом у змаганні до нашої мети.

Зацікавлення життям, ентузіязм до нього — це наші вартості і мірило наших успіхів сьогодні і завтра. Це база, з якої ми завжди на ново вирушаємо до вершин, по нові дороговкази до земного щастя.

КАЗКА

американським і канадським українцям

Дуба жолудь Дикий Вітер
Захопив у буйні шати
І заніс у край чужий;
Між осики його кинув,
Між осиками він ріс.

Як осика, він вже думав —
Як осика, говорив.
Та хоч як за тим він мріяв
І осик про те просив,
Він в осику не змінився!

Бо давно Господь завів:
ТОЙ, ХТО ЖОЛУДЕМ РОДИВСЯ,
ЗАВЖДИ ДУБОМ БУДЕ ВІН!

І той жолудь, хоч осичин,
Але дубом таки є:
Дубом був і дубом буде,
Дубом виріс — ним помре.

Д. Струк

ЗМІСТ СТАРШОПЛАСТУНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Панельні доповіді VI З'їзду УСП Канади, Монтреал, 25 і 26 XII. 1965 р.

В попередньому числі «Пластового Шляху» ми подали репортаж зі з'їзду УСП в Монтреалі, а тепер містимо три панельні доповіді.

Редакція.

Роман Мельник

Досвід останніх двадцятьох років вказує, що назагал Український Пласт успішно пережив пересадження із свого природного середовища до цілком чужого положення поза межами України і вміло задержав певний ступінь рівноваги та тривалости. У більшості ділянок праця продовжується майже безперервно та успішно. У новацькому уладі, де приймається дітей у відносно молодім віці, успіхів організації не можна заперечити. У юнацькому віці Пласт далі захоплює увагу наших юнаків, не зважаючи на (або можливо через) суперечні впливи північноамериканського суспільства, та випускає добуток готовий виконувати дальшу ролю в українським та загальнім середовищі. Сеньйори, назагал, ніколи не мусіли переживати духового конфлікту з організацією чи чужим довкіллям; причиною є те, що вони ніколи не почувалися частиною цього довкілля і ніколи не вступили активно в його життя.

Критичний пункт у пластовій організації — це безперечно старшопластунський улад, члени якого мусять встановити відносини не тільки до української громади і загального суспільства, в яким вони живуть, студіюють та працюють, але також до організації, яка не завжди задовільно і достатньо згідна з їхніми потребами чи бажаннями.

Якщо приналежність до УСП та праця членства має задержати якесь значення — якийсь зміст — та досягнути даних вислідів, тоді програма діяльності мусить взяти до уваги змінні обставини і відповідати не тільки цілям організації, але також ситуації, в якій ми знаходимося.

Перегляньмо в першій мірі рамки нашої праці.

Зрозуміло, що програма уладу мусить бути сперта на основних заложеннях Пласту, які можуть дати напрямні щодо цілей праці старших пластунів.

У минулому пластова система виказала значні успіхи у вихованні молоді саме через правильне зрозуміння психічного і фізичного розвитку дитячого і юнацького віку. Бачимо, що й сьогодні ця метода є ефективна і не перестаріла. Передумовою успіху пластового виховання є незмінність фундаментальних ідейних заложень. Засоби і форми можемо — і мусимо — достосувати до даних умов, і в цім власне є суть нашої проблеми.

Щоб зрозуміти завдання уладу та довести це до конкретної реалізації, звернімось спершу до правильника УСП, який говорить: "Завданням УСП є гуртувати пластову молодь, яка перейшла вишкіл в УПН і

УПЮ та бажає далі працювати над удосконаленням свого пластового характеру і світогляду, на засадах з'ясованих у пластовій присязі, законі, пластовому обіті, пл. гимні і в гаслі". Ці слова зовсім ясні. Виробивши самоопановання, фізичну тугість, зацікавлення, відповідальність, провідництво, критичну думку і самооцінку — одним словом, характер — у новачтві та юнацтві, одиниця повинна бути готова перебрати обов'язки супроти Пласту та суспільства. Як ми поставимося до цих обов'язків і як виконаємо їх, залежить виключно від нас самих. Дорога до позитивних вислідів мусить вести до праці над собою — самовиховання. Можливостей та засобів до цього напевно не забракне.

Українознавство відіграє тут передову роль. Досягнім відповідне знання української мови, історії та культури. Говорім правильною українською мовою. Не обмежуймо знання історії до князя Володимира, Хмельницького і Мазепи та ще, може, кількох фактів про існування УПА з творів Любомирського. Творчість Шевченка, Франка і Лесі Українки не обмежується на "Заповіті", "Мойсеї" та "Контра спем сперо". Сьогоднішня українська література дуже багата і напевно її можна більше використати.

Далі, виробляймо свою пластову поставу та продовжуймо своє виховання на засадах пластового світогляду та пластових чеснот. Самовиховання не відбувається виключно тоді, коли ми працюємо тільки над собою; не забуваймо своїх обов'язків для пластової організації: передати свої вмілості, знання та досвід молодшим друзям, так як і ми їх надбали. Правда, що не кожний має дані на те, щоб стати добрим виховником, але завжди знайдеться праця в інших ділянках нашої організації. Навіть своєю поставою та прикладом можемо надати певний тон і напрям.

Ми мусимо відіграти також роль поза пластовою організацією. У правильнику сказано: "УСП повинно включитися в громадську працю поза Пластом, якщо це не є перешкодою в здобуванні фахового знання та праці в Пласті". Дрот у "Житті в Пласті" пише: "Щоб створити сильний народ, який одиноко може своїм членам забезпечити пошану в світі й добробут, треба, щоб одиниці навчилися думати більше про інших своїх земляків, ніж про себе самих, більше про свій загальний".

Ми, старше пластунство, повинні включуватися в громадську працю, але не тільки працю нашої української громади. Ми маємо всі можливості якраз включитися в громадську працю в країнах нашого поселення, їти в студентські, культурні чи політичні організації і там своєю працею і прикладом здобувати собі і тим самим народові, з якого ми вийшли, признання. На жаль, ми дуже поволи приймаємо цю відповідальність — і ці права. Пласт не є кінцем у собі. Якщо пластовий вишкіл має закінчитися без дальших вислідів поза організацією, якщо ми не зуміємо вжити цього досвіду в загальному суспільстві, тоді Пласт не досягає свого обов'язку і цілі. Ми повинні присвятити більше уваги цьому процесові синтези між т. зв. нашим геттом і загальним середовищем.

Прямуймо далі до поліпшення старшопластунського уладу. Самі перегляньмо, самі придбаймо, самі навчимося, взаємно собі допоможим. Учі-

мося керувати собою, щоб уміти керувати іншими, якщо буде така потреба. Даваймо себе почувати в тому, чого не вміємо, користаймо з усього, що розумне, будуймо собі самі свій світогляд, виховуймо себе самі всебічно.

**

Христя Елішевська

Поки почну свою панельну доповідь на тему змісту старшопластунської діяльності, мушу підкреслити, що це будуть виключно мої особисті спостереження про завдання, стан і проблеми старшого пластунства. З уваги на те, що я щойно вступила до цього нашого найстаршого виховного уладу, можна було б мені закинути, що я ще не маю достатніх підстав до своїх стверджень чи критичних поглядів. Одначе прохаю прийняти їх як думки пересічного старшого юнака чи юначки, що спостерігає явища і бачить добрі і злі сторінки старшого пластунства вже тоді, коли щойно до нього вступає, а деколи навіть ще й до того часу.

Загальне завдання уладів УСП — це гуртувати молодь, що перейшла вишкіл в УПН і УПЮ та бажає далі удосконалювати своє пластове виховання згідно з засадами пластового закону. Пласт, а зокрема улади старшого пластунства не можуть бути тільки місцем, де ми сходимося для товариства чи забави. Вони повинні бути нашим культурним і національним осередком, де ми мали б змогу виховувати себе в у к р а ї н с ь к о м у дусі.

Пластуни і пластунки, які бажають вступати в ряди старшого пластунства, повинні бути свідомі того, що їхня приналежність вимагає виконання пластових обов'язків. Щоб уміти добре їх виконувати, треба мати почуття відповідальності і пластової зрілості. Надто багато наших друзів і подруг вступають до УСП з наміром веселої забави, веселих зустрічей і — переважно — в надії “веселого лінивства”. Для цих людей, на мою думку, немає цілком місця в Пласті, точніше в УСП, бо вони тільки витрачають даремно свій час і забирають його другим.

Не можна заперечити, що товариські зустрічі і з'їзди є частиною пластового життя і їх не треба позбуватись чи занедбувати. Одначе ставити їх на першому місці — це, по-моєму, незрозуміле й нездорове явище.

Пластун, що живе й думає про УСП тільки тими веселими товариськими категоріями, обмежує своє світосприймання і його приналежність не дає ані йому, ані другим ніякої користі — хіба тільки надію на ще одну зустріч чи забаву.

Основною організаційною клітиною УСП є курінь або гурток чи стежа, що хоче себе згідно з правильником оформити. У статті пл. сен. Р. Голода, яка появилася в першому числі відновленого “Пластового Шляху” п. з. “Соціальне дозрівання у старшопластунському віці”, читаємо, що при матірніх куренях (тобто екстериторіяльних) “створюється своєрідна замкненість, оборона своєї групи перед іншими”... “на перше місце виходить добро групи, куреня понад добро Пласту”, ...“У такий спосіб

відриваємося, віддаляємося щораз то далі одні від одних... починають творитися острівці, перечулені на свої внутрішні проблеми"... "Комунікація поміж ними стає щораз труднішою, а вкінці зовсім неможливою..."

Я вповні поділяю погляди пл. сен. Р. Голода в цій ситуації. Буває, що курені висмівають один одного і у висліді зривають товариські зв'язки. Такі явища бувають з приводу зарозумілості і вони є дитячими, нездоровими й небезпечними для пластового життя. Одначе, на мою думку, не треба доходити з приводу цього до таких далекойдучих і драстичних висновків, до яких доходить пл. сен. Р. Голод.

Матерні курені є добрі й ефективні згуртовання. Дитяче "ворогування" чи "заздрість" можна легко зі старшопластунських куренів усунути, якщо члени візьмуться до праці як дозрілі пластуни. Такі прояви можуть існувати тільки серед дітей, а не серед людей дорослого віку.

Матерні курені повинні існувати далі. Дуже часто мала група може краще і більш ефективно співпрацювати між собою, ніж з іншими членами УСП. Коли пластун чи пластунка насильно приділені до незнамого середовища і мусять співпрацювати з великою кількістю людей, їх особистий талант часто губиться і не має змоги розвинутися. Зате матірній курені може швидко розпізнати індивідуальні здібності одиниць, їх з користю застосувати і стимулювати їхній прогрес. На жаль, буває й таке, що курені використовують ці таланти для слави чи добра свого куреня, а не збагачують ними Пласту як цілості. Тож треба дабти про те, щоб курені, шануючи свої закони чи традиції, вміли співпрацювати з іншими куренями свого уладу.

Ми часто чуємо, що ми маємо стати новою зміною, яка в майбутньому мала б перебрати провід нашої організації. Ми свідомі того, що так мусить статися, якщо Пласт має далі існувати. Одначе деколи ці слова викликають враження нещирости, щоб не ужити гострішого слова. Ми спостерігаємо, що наші критичні погляди і проекти розв'язки деяких проблем у Пласті, без уваги на те, що ми мали б бути тими майбутніми провідниками, в загальному не знаходять підтримки у провідних колах Пласту або застрягають у бюрократичній машині, не даючи нам змоги переводити їх у життя. Одначе всім відомо, що коли хочемо дійти до якоїсь правильної розв'язки, не можемо обійтися хоч би й без деяких екпериментів.

В загальному тепер всі ставляться критично до стану старшопластунських уладів. Безперечно, що до певної міри несе вину саме старшопластунство. До цього спричинилось за словами пл. сен. Р. Голода "неправильне ставлення Уладу Старших Пластунів і Пластунок". Одначе треба ствердити факт, що вина буває часом і по боці тих пластових провідників, що неправильно противляться деколи й добрим, корисним задумам старшого пластуства. Наша ініціатива і наші почини не завжди мусять бути ідеальними, і ми повинні бути досить об'єктивними, щоб відкинути чи змінити їх у потребі. Одначе нам потрібно можливости вчитися на власному досвіді.

Пл. сен. Р. Голод стверджує, що молода людина у віці від 18 до 25 років життя має перед собою важкі проблеми: вона дозріває фізично, в неї наступають великі емоційні зміни, вона мусить рішитися на вибір звання, у неї проходить формування світогляду тощо. Тож у такому віці вона "потребує якнайбільше опіки, уваги, теплого слова, визнання і певної твердості (моє підкреслення) на поземі поставленої доброї поради і проводу". Таке ствердження викликає враження, що цю дозрілу віком людину все ж таки треба "взяти за ручку" і повести "шляхом доброго пластування". Такий намір викликає спротив і підозріння спроби "індоктринізації", насильного вироблювання пластової постави. Основоположник Пласту висловився, що він не вірить у насильне виховання, зате поручає "самовиховання", тобто свідоме і добровільне особисте змагання виховати себе в душі основних залогів Пласту і пластового закону. Тож така "твердість поради і проводу" може мати зовсім протилежні наслідки: людина є в небезпеці попасти в цинізм і загальну інертність, вона губить свій молодий запал, байдуже, а якщо далі залишається в Пласті, то шукає тільки розваг і "фану".

Наприкінці своєї дискусійної статті пл. сен. Р. Голод завважує, що свідомий того, що не всі з його поглядами будуть погоджуватися, і він бажав би почути голоси інших. Це дало мені відвагу висловити мої думки, як голос пластунки, що саме розпочинає завершення свого виховного процесу в УСП.

Кінчаючи свою доповідь, я хотіла б висловити побажання, щоб такі зустрічі, як сьогодні, ми відбували частіше, бо об'єктивно треба ствердити, що старше пластунство часто вміє критикувати свій власний стан, організацію та вибраний провід, однак не вміє представити реалістичних і конкретних пропозицій, які б можна пристосувати до пластового чи старшепластунського життя. Сьогодні перший раз я мала нагоду зустрітись з конкретно з'ясованими, хоч, може, не зовсім реалістичними думками, чого не було, наприклад, на 7-му крайовому з'їзді УСП у США. А поважним і позитивним підходом до наших проблем ми не тільки зможемо їх розв'язувати, але теж і здобудемо довір'я пластового проводу, яке тепер дещо захитане.

**

Модест Цмоць

Своє слово у панельній доповіді нашого з'їзду буду базувати на тій оцінці стану старшого пластунства, яку дав у своїй статті пл. сен. Голод у першому числі "Пластового Шляху" і нею започаткував дискусію на тему стану і кінцевих реформ старшопластунського устрою з конкретними пропозиціями, що мали б спричинитися до покращання завершення самовиховного процесу в УСП.

З характеристикою теперішньої ситуації УСП, яку подав пл. сен. Роман Голод, я в загальному погоджуюся, бо такою, як її з'ясовано, вона, на жаль, безсумніву і є. Однак, шукаючи кореня лиха, я мушу

сказати, що вона тісно пов'язана із станом і ситуацією, яка в теперішню пору існує теж і в пластовому сеньйораті.

На доказ, що так воно є, я можу подати факт, що мені ще не довелося зустрінути пластуна, який радо хотів би вступати, так би мовити "рвався б" переходити з УСП до УПС.

На жаль, у більшості проблеми, що існують в УПС, мають свою аналогію в куренях УПС, звідки ідуть через "матірні курені" до УСП. Приклади дії і поступовання ідуть саме до нас тою дорогою. Існує цілий ряд сеньйорських куренів, які від років затратили зв'язок і не плекають товариських зв'язків. Існують курйозні ситуації, коли два члени сеньйорату, що належать до одного пластового проводу, між собою не говорять, і треба шукати когось третього, щоб "утримував комунікацію" між ними. Бувають випадки, коли сеньйори виступають в першу чергу як члени даного куреня у справах, які вимагають ставлення на перше місце загального добра Пласту. Більш численні курені висувають своїх членів на провідні діловодства без уваги на їх кваліфікації. Вони часто висувають свої пропозиції на з'їздах і нарадах, підкреслюючи, що вони походять "від даного куреня", а їх члени підтримують ці пропозиції у голосуванні тільки для "куринної солідарності", а не з особистого переконання, що діють для добра Пласту. В організаційних рамках матірніх куренів сеньйорату ховається багато зовсім неактивних чи то у Пласті, чи у громаді членів, а буває, що і члени політично партійних угруповань, які не завжди діють на користь солідарності українських етнічних груп у країнах поселення. Поки не настане зміна на краще у сеньйораті, якась поважна реформа його устрою, що її вирішити повинен загальний з'їзд сеньйорату, годі сподіватися покращання стану у старшому пластунстві і більшої охоти переходу членів УСП до УПС.

На мою думку, найбільше занедбаним завданням Пласту є включитися через своїх членів до загальної суспільної праці і оформлювати суспільно-національну позицію у нас в Канаді. По нинішній день можна завважити великий брак кооперації Пласту з іншими українськими організаціями. Буває, що навіть не поручається включитися нашим членам в таку чи іншу дію організацій, а також можна завважувати деяке упередження до інших угруповань.

Що в такому випадку діється із старшим пластунством? Вони бачать стан і проблеми у сеньйораті і не бажають попасти у заморожене коло конфліктів. До інших організацій, про які їм дуже мало відомо, вони теж не поспішають включитися, зокрема тоді, коли в деяких випадках представлено їх чи висловлювано опінії не дуже прихильні до цих "інших". В таких умовах вони або зовсім розгублюються і байдужіють до суспільно-громадських справ, або цікавляться спортом (відбиванка, лещата) і розваговими імпрезами, стараючись при тому продовжувати вік УСП.

Вертаючися до думок і пропозицій пл. сен. Романа Голода, я думаю, що думка впровадження сеньйора-дорадника чи опікуна для старшопластунських угруповань у віці між 17 і 24 роком життя є потрібною і

корисною справою, і треба б перестати на цю тему дискутувати, а перевести її в життя.

Кожне старшопластунське з'єднання на терені станиць повинно, до даного речення, підшукати сприймливого і дощільного для нього сеньйора-дорадника за згодою кошового, або в потребі кошовий зі своєю булавою повинен такого назначити.

При тому ми мусимо звернути більшу увагу на сам осередок праці УСП і підтримувати авторитет осередкових провідників. Через них повинні йти всі доручення, повідомлення і звіти, а не через проводи матірніх куренів, які навіть у багатьох випадках недостатньо поінформовані, що їх частини по різних містах роблять. Цим способом ми можемо легко позбутися легковаження місцевих потреб та зайвих конфліктів між куренями і проводами даних станиць чи крайовими пластовими старшинами.

Треба нам подбати про те, щоб сходини осередків мали таку програму, яка давала б відомості і матеріал для завершення процесу самовиховання. Думаю про доповіді, панелі й дебати на теми ідеології як пластової, так теж інших філософічних напрямків, для переведення порівняння і усвідомлення різниць. Треба було б запрошувати людей з інших українських організацій, щоб дати нагоду членам осередку слідкувати за різницями і розвитком національно-політичної думки. Це дало б нам перегляд зрізничкованої ідеології цілої нашої громади, а це в свою чергу спричинилось би до усвідомлення нашої — до певної міри — відповідальності за цілу українсько-канадську етнічну групу.

Вже десять років дискутуємо про старшопластунську пробу, були покликані до цього комісії, однак ще й досі не бачимо конкретних пропозицій. Моя думка така, що треба заохочувати старше пластунство у віці 17—21 років обов'язково здавати пробу, бо в старшому віці це з різних причин вже запізно. При цьому треба було б присвятити більше уваги точкам А/2 і А-г/4, які вимагають знання розвитку української політичної думки та знання цілей, метод і структури інших українських молодечих організацій.

Конкретизуючи свої міркування, подаю під розвагу такі пропозиції:

- Санация УСП повинна початися санацією і налагодженням справ в УПС, що повинен перевести з'їзд сеньйорів кожної країни поселення, при чому треба було б брати до уваги перебудову структури і зміну пов'язання сеньйорату з Пластом.

- Скріпити авторитет ссередкових УСП-ів і УСП-ок у станицях і референтів при КПС-ах.

- Частинам матірніх куренів чи курінним "групам" залишіть плекання товариських зв'язків, а вся пластова праця повинна відбуватися з одного диспозиційного центру, яким є осередок УПС. Це стосується теж організації таборів, зустрічей, свят тощо.

- Плекаймо слідкування за станом і розвитком української політичної думки, становищем української етнічної групи в Канаді і в інших країнах поселення, за подіями в ділянці культури на рідних землях.

● Узгіднім поступовання пластового проводу у всіх справах, які торкаються УСП, і зліквідуємо “подвійний стандарт”, який існує в Пласті щодо вимог пластового закону зберігати абстиненцію тощо, і витягаймо консеквенції, якщо цього не дотримуються чи то одиниці, чи поодинокі з'єднання у всіх пластових осередках, однозгідно і однаково.

● Кооперуймо в загальнонаціональних справах з іншими молодечими чи громадськими організаціями, заохочуючи наших членів до участі там, де цього потрібно.

● Поставмо як обов'язкову вимогу всім студентам — членам УСП — належати до місцевого українського студентського клубу.

● Дотримуймося границь віку в УСП від 17 до 24 року життя, а старших віком членів звільняймо зі старшого пластуна і заохочуймо переходити до пластового сеньйорату.

● Рекомендуймо пластовим проводам переводити дошкіл чи вишкіл членів сеньйорату, а то й членів пластприятю і батьків молоді для поповнення кадри виховників, яку не можна залишати як працю, що її повинні виконувати тільки, або в переважаючій кількості, старші пластуни і пластуни.

Повищі пропозиції обдумував я вже від довшого часу і стверджую, що багато друзів серед старшого пластуна і сеньйорату признають у приватних розмовах правильність моїх міркувань. Одначе на курінних радах виникають протилежні думки і погляди, і це мені дає підставу до підозрінь, що там панує більш курінний, ніж загальнопластовий “патріотизм”.

Наприкінці хотів би я подякувати пл. сен. Романові Голодові за започаткування дискусії і ясне окреслення теперішнього стану УСП та висловити надію, що він і надалі розвиватиме її, вислухавши теж і наші погляди у важливій для нас усіх справі.

3 ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІ

...“Замість висилки на пресфонд, плачу дарункову передплату “Пл. Шляху” для мого приятеля і колишнього пл. капелана в Аргентині, о. д-ра Родіона Головацького в Римі... Думаю, що Пласт — це перш за все ентузіясти: давні, теперішні й майбутні, і під таким кутом треба опрацьовувати тематику нашого органу. Мені відомо з голосів і писань про пластування про потребу “доступу” до керівництва Пластом “нового покоління”, яке, виховане в різних умовах, уважає “перестарілими” як методи, так і розуміння Пласту сучасною “пластовою верхівкою”. Досвід багатьох років у співпраці з такими саме “новаторами” переконав мене, що на такі експерименти справжні пластуни мусять дивитись дуже обережно. Шукаючи чогось нового, втрачаємо українську людину, яка завжди повинна бути корисною українській справі і активною до кінця свого життя. Впродовж свого життя я бачив молодь, яка поступала “по-пластовому”, хоч формально Пласт був забороненою організацією, але бачив і бачу теж таку, що хоч формально записана до Пласту, не має найменших цій пластової людини: зжилася тільки з формою, а не зі змістом... Бажаю Вам повних успіхів у відновленому “Пластовому Шляху” та щиро вітаю”. Пл. сен. Павло Клим, Чикаго, США.

ХВОРИЙ УСП

- огляд симптомів
- констатування хвороби
- способи лікування

ВСТУПНІ ЗАУВАЖЕННЯ:

Щоб не писати довгої статті, рішив я подати всім на розгляд мої спостереження нам всім відомого пацієнта — хворого УСП. У цій короткій аналізі я старатимуся подати найбільш помітні симптоми слабости нашого пацієнта, суть його хвороби і вкінці лікування, яке, на мою думку, дасть змогу нашому пацієнтові виздоровіти та стати на ноги.

ОГЛЯД СИМПТОМІВ:

● **Завмирання клітин.** Це, мабуть, найважливіший симптом хвороби УСП. Виявляється він у всіх місяцях, де УСП перебуває. Явище дуже помітне тому, що хоч нові клітини (юнаки, що переходять з УПЮ до УСП) увесь час прибувають, по приході в УСП вони в дев'яносто відсотках "завмирають". Це значить, що вони а) перестають активно працювати в УСП, б) працюють доривочно й нехотя, в) засипляють на пару років (приблизно п'ять), а потім відроджуються, г) виступають зовсім з уладу УСП.

Чому це діється? Є на це декілька причин:

(Береться під увагу тільки найкращі зразки — молодь, що перейшла правильно цільш самовиховний пластовий шлях і стоїть на ідейних принципах, заццплених Пластом.)

Дійшовши до реалістичного кінця самовиховного пластового шляху (Пласт — організація української молоді), юнак кінчає гімназію й переходить на університетські студії та вступає до УСП. В уяві такого юнака, ну і в дійсності, раз він вступив на університет, він перестає бути "молодю", а стає молодим чоловіком, що змагає до професійного знання та до заокруглення вже вироблених у молодому віці рис характеру. Пласт як організація "молоді" для нього особисто більше не потрібна, бо він вже не вважає себе за молодь. Час впорядників та тижневих сходин вже минув, і він дивиться на членство в УСП не як на продовження самовиховної праці під проводом других, але як можливість самому помагати в самовиховуванні молодших. Поза цим "провідничим" елементом УСП не має для нього ніякого значення.

Сконстатувавши це все, молодий новоспечений старший пластун готовий взятися за виховну працю. Та ні. Тут приходить розчарування та знеохочення, нові зацікавлення, нові впливи та ідеології. Поперше, він

зразу зауважить, що Пласт не думає випустити його із шляху самовиховання. Він муситиме приходити на різні для нього нецікаві сходи всіляких осередків праці, старшин і т. д. Іншими словами, його шлях в юнацтві повторюється. Це і є розчарування. Подруге, до цього знеохочення доскочить його праця на університеті. В деяких випадках він опиниться поза домом, у іншому місті, де, може, й немає Пласту; в інших він швидко побачить, що його університетські зайняття беруть багато більше часу, ніж він припускав. Час для всіляких зайнять поза університетом дуже обмежений. Він швидко бачить, що на дійсну виховну працю він мусить посвятити дуже багато свого часу. І навіть, якщо він це хоче зробити, то вже ходити на різні осередкові та станичні сходи він дійсно не хоче й не має на це часу. Та одне без другого не можливе — отже юнак поволі звільняється з виховної праці, а вінці взагалі перестає ходити на всілякі інші "сходи". Він завмер. Та це ще не кінець. До цього всього прилучилися ще інші, також немаловажні чинники. На університеті він починає працювати в студентській організації. Це для нього починає бути чимось багато більш реальним, бо стосується до його сучасного життя. Там він знайомиться з новими товаришами, часто не пластунами. Свій вільний час тепер посвячує праці в студентським клубі. А на те все він починає вперше зустрічатися з ідеологією зовсім відмінною від тої, що нею кормився в Пласті. На університеті панує ідеологія інтернаціонального гуманізму: людяности без огляду на національну приналежність. Ця людяність закрашена космополітанством. В молодому старшому пластунові починається внутрішнє змагання ідеологій: націоналістична українська проти гуманістично-космополітанської. Часами він зможе з'єднати одну й другу; та часами він заломлюється під сильним тиском університетської ідеології, і тоді для нього не тільки Пласт, але й вся ідея українства на еміграції стає непоміжною, а то й шкідливою для людства. Такий старший пластун завмирає на завжди — інші завмирають тільки на час студій, а потім вертаються до якої-такої праці в Пласті.

● **Животіння клітин** (цей другий симптом відноситься власне до тих, що далі працюють у Пласті або під час студій, або аж по студіях). Більшість із них працює виховниками. Та не завжди, на жаль, добрими. Щоб бути добрим виховником, треба мати до того в першу чергу покликання, а в другу чергу — відповідний вишкіл. Те, що старший пластун виріс у Пласті, ще не значить, що він може бути виховником, так само, як не кожний, хто скінчив школу, може бути учителем. Тих пару активних старших пластунів, що здали собі в цього справу, працюють в інших ділянках — в пресі чи в організаційнім проводі. Це та меншість.

І для більшості і для меншості УСП не має ніякого значення як улад. Вони свою роботу роблять і робили б, чи буде УСП, чи ні. Самовиховну дорогу в Пласті вони вже скінчили й доповнюють її дійсно самі, чи в університеті, чи в громадським житті. Нашо ж їм уладу? Хіба на те, щоб ходити на зайві сходи осередків. Але чи вони мусять мати якусь організаційну приналежність? Так, та про це мова внизу.

КОНСТАТУВАННЯ ХВОРОБИ:

По двох головних симптомах можна легко бачити, що УСП хворіє на недугу знану по-латинському “магнус непотрібниенсус”, а по-українському просто “непотрібність”.

УПН та УПЮ вповні задовольняють Пласт як організацію української молоді. Раз юнак поступає на університет та стає молодим чоловіком, має змогу на самовиховання поза Пластом, йому ніякого уладу старших пластунів не потрібно. От і суть хвороби УСП.

СПОСОБИ ЛІКУВАННЯ:

1. Розв'язати улад УСП. (Це також відноситься і до УПС — та це не до теми).

2. Змінити організаційну побудову Пласту на наступну:

а) УПН — від початку школи до гімназії.

б) УПЮ — від гімназії до університету.

в) Кадра виховників — де входили б усі старші юнаки, теперішні старші пластуні і сеньйори, що мають охоту, час та відповідне знання, щоб бути виховниками. Для цього вони мусили б річно брати вишкільні курси й здавати відповідні іспити.

г) Організаційна кадра — для всіх теперішніх старших пластунів та сеньйорів, що не мають охоти бути виховниками, чи не вміють, чи не мають часу, і — замість виховувати — виконували б адміністративні обов'язки.

3. Поза Пластом (як виховною організацією молоді), та не виключені з його загальної організаційної структури знаходили б себе всі ті, що були пластунами, але, дійшовши до теперішнього УСП, перестали бути активними з огляду на науку чи на брак зацікавлення. Всі ці люди мусили б поступити в матірні курені, які існували б тільки як суспільні клуби чи організації неактивних пластунів. Так ці люди мали б надалі між собою контакт (себто тримали б товариський зв'язок) і існували б як фінансово допоміжна база активному Пластові. Коли хтось із цих людей почує потребу до більш активної праці, або виховної, або адміністративної, то він зголошує свою охоту до даної кадри, дістає відповідну підготовку, курс, здає іспит і стає виховником чи якимсь адміністратором.

Це, мабуть, виглядає, як радикальна “курація”, та, на мою думку, без вищезгаданої операції хвороба УСП рознесеться і вже розноситься по цілому пластовому тілі, і може привести до сумних наслідків. Ми не можемо собі дозволити на те, щоб люди, що були нами виховані, були змушені відходити від нас. Знову ж не можемо й допустити до того, щоб ці люди з примусу виконували обов'язки, а найважливіше — обов'язки виховні, бо з цього нічого доброго не вийде. Лишається, на нашу думку, тільки один курс: наша діагноза — вищезгадана операція. Виглядало б воно так по операції:

Три новаки поступили до Пласту: Іван, Петро, Гриць.

Всі три були в УПН.

Всі три були в УПЮ.

По закінченні гімназії всі пішли на університет. Та Іван мав охоту й час далі працювати в Пласті. Він хотів працювати з новаками. Записався до кадри новацьких виховників, відбув курси, здав іспити й працює виховником. Натомість Петро мав час і охоту, та не вмів і не хотів бути виховником. Він записався до організаційної кадри й тепер працює як ставничий в одній станиці, а крім того є співредактором пластового журналу.

Гриць також пішов на університет. Та він почав працювати в студентській громаді, вибрав собі дуже важкий курс, і не мав узагалі часу для Пласту. Він вписався до куреня Бурлаки й туди платив річну вкладку та приходив час до часу на їхні товариські забави. Це тривало пару років. По закінченні університету Гриць одружився, мав нащадків і вже побачив, що має час і охоту працювати в Пласті. Зголосився до адміністративної кадри, виступив з Бурлак, і тепер є головним редактором пластового журналу.

Ці три прості приклади наведені, щоб показати, як працюватиме Пласт після мною запропонованої операції, що вимагає усунення хворого УСП та УПС — а на їх місце вщеплення Кадри Виховників, Кадри Адміністраторів та Матірніх Куренів.

РЕЗОЛЮЦІЇ VI-го КРАЙОВОГО З'ЇЗДУ УСП В КАНАДІ

подаємо резолюції, які заторкують проблеми і справи, що можуть бути предметом нарад конгресових комісій чи підкомісій, тож з ними повинні ознайомитися всі зацікавлені. Свідомо не займаємо до них становища і чекаємо на відгук загалу старшого пластуництва.

Редакція

З'їзд стверджує незадовільний стан Пласту, а зокрема УСП в Канаді. Між старшими пластунами виявляється недостатнє зацікавлення українськими справами і слаба участь у громадському житті. Цей стан може змінитись тільки тоді, коли з'ясуємо собі, що ми дійсно хочемо досягнути, і приберемо організаційні форми, які дадуть найкращі результати. Тому з'їзд схвалює такі резолюції:

ПЛАСТОВА ІДЕОЛОГІЯ

Найважливішим завданням пластового проводу є подумати над засадничими принципами пластової ідеології, а саме над значенням вірності Богові і Україні. Треба з'ясувати, що це означає конкретно в житті і чому цю вірність прийнято як підставу ідейних заłoженъ у Пласті.

Щоб на це відповісти, мусимо з'ясувати ціль Пласту і його характер, а також життєві обставини і вимоги української спільноти в країнах нового поселення, якій Пласт служить і яка поважно відрізняється від суспільства, в якому Пласт постає.

Щоб ця дискусія була дійсно корисною, треба її вести без всяких передришень і упереджень та з повною пошаною до поглядів інших. Вважаємо, що в цю дискусію мусять включитися всі члени УСП по своїх осередках. Доручаємо теж крайовим референтам УСП у Канаді покликати до життя ідеологічну комісію, яка познайомилася б з поглядами старшого пластуна, обдумала проблему пластової ідеології і підготувала матеріали на другий пластовий конгрес.

ПРОГРАМА ДІЯЛЬНОСТІ УСП

УСП має за ціль завершити виховний процес у Пласті і видати як продукт повновартісну одиницю і доброго громадянина канадсько-українського суспільства. Тому, що головною прикметою такої одиниці є вироблений світогляд, програма УСП мусить бути спрямована в першу чергу на активне оформлення особистого світогляду самими членами уладів при допомозі відповідної літератури та дискусій. Подруге, програма УСП мусить впровадити одиницю в громадську працю, яка обов'язує кожного доброго члена спільноти. Не треба, однак, обмежувати цю вимогу до праці в Пласті чи в українських організаціях, а треба трактувати як рівновартісну теж працю в неукраїнських з'єднаннях чи товариствах.

Третє завдання старшого пластуна — це плекання товариських форм.

КОМІСІЯ УСП

З'їзд підтримує працю комісії УСП під керівництвом пл. сен. Романа Голода і висловлює її членам признання за їх жертвну працю. Прохаємо лише, щоб її погляди і проєкти були широко опубліковані, бо тільки тоді вони будуть стимулом до дискусії і живого контакту між нею і старшим пластуном. З другого боку, закликаємо старших пластунів і пластунок активно включатися в працю тої комісії.

СТАРШОПЛАСТУНСЬКА ПРОБА

Стверджуємо, що теперішні вимоги старшопластунової проби невідповідні. Конкретні рекомендації для їх поліпшення повинні бути складені з кіл УСП на руки комісії.

ВИДАВНИЧІ СПРАВИ

Вважаємо доцільним, хоч тимчасово, перервати видавання «До-Висот», а свою активну підтримку в формі дописів та передплат вповні віддати відновленому органу пластової думки «Пластовий Шлях».

МАТІРНІ КУРЕНІ

Вважаємо, що думка замінити дотеперішню контролю проводів матірніх куренів над діяльністю старших пластунів і пластунок контролею місцевої та крайової пластових старшин є корисною. Найдоцільнішою організаційною формою вважаємо осередки УСП. Піддаєм як пропозицію до дальшого обдумання, щоб матірні курені були зовсім вилучені з Пласту, а існували тільки як товариські братства, які набирали б членів з Пласту і підтримували б Пласт фінансово.

ВИХОВНІ КАДРИ

Вважаємо, що ключовою проблемою у виховній праці є добре вишколені і чисельно достатні кадри виховників. Набір молоді до Пласту повинен відбуватися тільки тоді, коли є достатня кількість кваліфікованих виховників для нових частин.

ЗВ'ЯЗКИ

Доручаємо референтам УСП у Канаді тримати тісний зв'язок з референтами УСП-ів і УСП-ок по всіх країнах світу та з комісією УСП при Крайовій Пластовій Старшині.

ПОЖЕРТВИ НА ПРЕСФОНД "ПЛАСТОВОГО ШЛЯХУ"

в березні, квітні і травні 1966 р.

США

по \$10.00

пл. сен. О. і Д. Бойчуки, Дітройт
пл. сен. З. Онуфрик, Морис Плейнс

по \$5.00

пл. сен. Т. Ліськевич, Чікаго
пл. сен. Ф. Любінецька, Дітройт
ст. пл. М. Лебедович, Вейн
пл. сен. О. Кулинич, Нью-Йорк
пл. сен. С. Кульчицький-Гут, Дітройт
пл. сен. Б. Манарушла, Бруклін
пл. сен. Г. Лозинський, Гарвард
ст. пл. П. Содоль, Бруклін
пл. сен. Е. Войнаровська, Чікаго
ст. пл. А. Якубовський, Боффало
пл. сен. Б. Михайлів, Вудсайд
пл. сен. Є. Людкевич, Монровія
інж. Р. Баранський, Йонкерс
пл. сен. Т. Швайкун, Воррен

по \$3.00

пл. сен. І. Лотоцький, Дітройт
ст. пл. У. Куниська, Дітройт

пл. сен. О. Гаврилюк, Бруклін
пл. сен. Т. і Л. Крупа, Трентон

по \$2.00

ст. пл. Ю. Раховський, Брентвуд
пл. сен. Р. і О. Возняк, Парма
ст. пл. І. Гула, Чікаго
пл. сен. М. Утриско, Філядельфія
пл. сен. І. Осадчук, Лоренс
ст. пл. С. Пігут, Чікаго
пл. сен. С. Мороз, Гастінгс он Гадсон
пл. сен. В. Чухурин, Бруклін
пл. сен. І. Кравців, Філядельфія
пл. сен. А. Осідчук, Форт Вейн

по \$1.00

ст. пл. О. Ласка, Дітройт
ст. пл. Л. Гайда, Джемейка Плейнс
ст. пл. Ю. Стецюк, Джерзі Сіті
пл. сен. О. Нагорняк, Чікаго
пл. сен. В. Мельник, Філядельфія
пл. сен. В. Процик, Асторія
пл. сен. Н. Мостович, Люїсвил
пл. сен. А. Бойцун, Крім Рідж

по \$0.75

пл. сен. Д. Борис, Бруклін

Разом США \$130.75

КАНАДА

по \$10.000

пл. сен. Р. і І. Вжесневські, Іслінгтон

по \$5,00

пл. сен. В. Пясецький, Оттава

пл. сен. В. і М. Комісарі, Торонто

пл. сен. З. Васараб, Ріджайна

ст. пл. Х. Кручова, Монтреал

ст. пл. А. Роніш, Монтреал

пл. сен. М. Наконечний, Едмонтон

пл. сен. Д. Кордюк, Торонто

по \$3,00

пл. сен. Я. Кобилецький, Монтреал

по \$2,00

пл. сен. А. Криворучко, Оттава

пл. сен. Р. Сенчук, Вінніпег

по \$1,25

пл. сен. О. Борис, Торонто

по \$1,00

пл. сен. В. Ісаїв, Віндзор

п. Ст. Романець, Торонто

пл. сен. М. Плавюк, Анкестер

ст. пл. Р. Федина, Торонто

ст. пл. Х. Гнатів, Вінніпег

ст. пл. В. Гумницька, Вінніпег

Разом Канада \$59,25

ІНШІ КРАЇ

по \$5.00

пл. сен. Б. Гаврилишин, Швейцарія

по \$3.76

пл. сен. А. Герасимович, Англія

по \$1.00

пл. сен. В. Турчик, Австралія

Разом інші краї \$9.76

Впродовж березня, квітня і травня ц. р. склали на пресфонд "Пластового Шляху":

39 друзів і подруг із США — \$130.75

18 друзів і подруг з Канади — \$059.25

3 друзів і подруг з інших країв — \$ 9.76

60 друзів і подруг разом — \$199.76

Згідно з першим списком пожертв на пресфонд "Пластового Шляху", поміченим у попередньому числі нашого журналу (квітень 1966 р.)

105 друзів і подруг вплатили на пресфонд \$357.90 так, що дотеперішній загальний вислід пожертв на пресфонд "Пластового Шляху" такий:

165 друзів і подруг вплатили досі \$557.66.

● Ми щиро дякуємо тим Подругам і Друзям, що виявили зрозуміння потреби забезпечити дальшу появу органу пластової думки, зокрема напередодні пластового конгресу. Одначе мусимо завважити, що 165 осіб становить тільки 10% числа нашого членства УСП і УПС у Канаді і США, від яких ми могли б надіятися допомоги. Не найкраще стоїть справа і з передплатами, бо до половини червня надійшли річні влати від 537 осіб, що становить 33% у відношенню до загального стану членства, а приблизно 55% до числа передплат, які зобов'язали себе придбати матірні курені. Тож якщо справи не покращають, перед нашою адміністрацією стоїть загроза поважного недобору.

● Сподіваємось, що всі ті, що до цього часу ще не переслали передплати на "Пластовий Шлях" і пожертви на його пресфонд, зроблять це напевно після отримання цього числа.

Ваш адміністратор

АВТОРИ ЦЬОГО ЧИСЛА

Михайло БАЖАНСЬКИЙ — член 6-го куреня УПС "Закарпатці", кол. редактор "Молодого Життя", "Пластової Трибуни" і урядового бюлетеню на Закарпатті, кол. член ред. кол. "Наступу" і "Пробоем" та редактор підпільного журналу "Сурма", кол. голова контрольної комісії СУПЕ і ГПС, кол. член ГПР і ГПБ, кількакратний станичний у Дітройті, кол. голова літературно-мистецького клубу, автор поетичних і мемуарних творів, голова метрополітального відділу УККА і Комітету поневолених народів, живе в Дітройті, США.

Осип Е. БОЙЧУК — член 3-го куреня УПС "Лісові Чорти", кол. член Верховної Пластової Команди у Львові, від 1947 року член і голова ГПС, кол. голова ГПБ, двократний голова ГПР, д-р прав, кол. адвокат, живе в Дітройті, США.

Петро Б. Т. БІЛАНЮК — член 16-го куреня УПС "Бурлаки", заступник голови осередку праці УПС в Торонті, кол. виховник у Мюнхені, Монреалі і Торонто, д-р св. Богословія (Монреал-Рим-Мюнхен), надзвичайний професор догматики при Колегії св. Михаїла Торонтонського університету, член українських, канадських, американських і міжнародних наукових і громадських організацій та установ, автор наукових творів українською, латинською і англійською мовами, живе в Торонто, Канада.

Рута ВИТАНОВИЧ-ГАЛІБЕЙ — член 17-го куреня УПС "Перші Стежі", співпрацює в крайовій референтурі УПН-ок у США, абсолювентка університету в ділянці політичних наук із ступенем магістра (публічна адміністрація), мати трьох дітей в новацькому віці, живе в Норвоку, США.

Христя ЕПІШЕВСЬКА — член 2-го куреня УСП "Хортиця", виховниця юнацтва, студентка 1-го року департаменту гуманістики ("джернал артс") при Торонтонському університеті, живе в Торонто, Канада.

Андрій КАЧОР — член 4-го куреня УПС "Характерники", кількакратний голова або заступник голови пластової станиці та осередку праці УПС у Вінніпегу, кількالكратний представник КПС до Президіальної Ради КУК у Канаді, дипломований інженер-економіст, кооператор, автор наукових праць, журналіст і публіцист (економічно-кооперативні, виховні і загальногромадські теми), кол. організатор і ревізор кооператив та учитель торговельної школи, тепер управитель кредитової кооперативи у Вінніпегу, Канада.

Роман МЕЛЬНИК — ст. пл., виховник юнацтва при станиці в Оттаві, абсолювент університету Карлтон в Оттаві із ступенем магістра політичних наук. Живе в Оттаві, Канада.

Роман СЕНЧУК — член 7-го куреня УПС ім. А. Войнаровського, довголітній виховник юнацтва і юнацтва, голова пластової станиці у Вінніпегу, абсолювент Школи Суспільної Служби при Манітобському університеті із ступенем магістра, автор статей на суспільні теми, зокрема з ділянки виховання дітей і молоді, голова Головної Ради Суспільної Служби Українців Канади, тепер суспільний працівник у системі державного шкільництва, живе у Вінніпегу, Канада.

Петро САВАРИН — пл. сен., кол. довголітній станичний і член станичної старшини в Едмонтоні, організатор і учитель курсів українознавства, кол. голова Клубу Українських Професіоналістів і Підприємців, тепер заступник станичного і голова відділу КУК, веде власну адвокатську і нотаріальну канцелярію в Едмонтоні, Канада.

Ціна: 1.25 дол.

Данило СТРУК — член куреня УСП "Бурлаки", кол. пластовий виховник, абсолювент славістичного департаменту Гарвардського університету із ступенем бакалавра, викладач української мови на Албертському університеті, продовжує студії з метою здобути докторат з україністики на Торонтонському університеті, видав першу збірку поезій "Гамма Сігма", дописує до пластових журналів "Юнак" і "Пластовий Шлях", живе тимчасово в Торонті, Канада.

Ігор СТАРАК — член куреня УСП "Чота Крилатих", довголітній юнацький виховник у Вінніпегу, абсолювент університету у Ванкувері, департамент суспільної праці ("сошіал ворк"), із ступенем магістра. Працює у шпиталі для умово хворих у Британській Колумбії (біля Ванкуверу), Канада.

Юрій СТАРОСОЛЬСЬКИЙ — член 3-го куреня УПС "Лісові Чорти", кол. редактор пластових журналів "На Сліді" і "Дорога" у Львові, автор праці про ідею й методу пластування "Велика Гра", кол. голова КНР у США, голова осередку праці УПС у Вашингтоні, магістер і д-р правничих наук, магістер філософії, професор Українського Вільного Університету і Українського Католицького Університету в Римі, дійсний член НТШ і УВАН, журналіст і редактор відділу "Право" англомовного видання "Енциклопедії Українознавства, живе у Вашингтоні, США.

Модест ЦМОЦЬ — член підготовного куреня УСП "Плем'я Вовків", кол. виховник, референт УСП-ів при булаві крайового коменданта пластунів у Канаді, студент економічних наук Оттавського університету, Канада.

Про інших авторів — дивись попередні числа "Пластового Шляху".

**ПЛАТИМ ТОЧНО ПЕРЕДПЛАТУ
ЗА ПЛАСТОВІ ЖУРНАЛИ**

- Усі новаци і новачки зобов'язані передплатувати свій новацький журнал

ГОТУЙСЬ
ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОГО
НОВАЦТВА

- Усі юнаки і юначки зобов'язані передплатувати свій юнацький журнал

ЮНАК
ЖУРНАЛ
ПЛАСТОВОГО
ЮНАЦТВА

- Усі старші пластуни й пластуни, пластові сеньйори зобов'язані передплатувати журнал пластової думки

**ПЛАСТОВИЙ
ШЛЯХ**
ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ